

poročevalec

SKUPŠČINE SR SLOVENIJE ZA DELEGACIJE IN DELEGATE

Letnik I.

Štev. 2

Ljubljana, 18. I.

Iz vsebine:

Predlog zakona o spremembah zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje SIS na področju družbenih dejavnosti v letu 1975 (ESA 205)

Predlog zakona o varstvu zraka (ESA 193)

Predlog zakona o rudarstvu (ESA 326-73)

Predlog zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili (ESA 79)

Pripravljamo plane ter zakon o družbenem planiranju

SKLICANA ZZZD IN ZO SKUPŠČINE SRS

Seji Zbora združenega dela in Zbora občin Skupščine SR Slovenije sta sklicani za 26. februar 1975. Oba zbora imata na dnevnem redu:

— predlog zakona o spremembah zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v l. 1975 (ESA 205)

— predlog zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili (ESA 79)

— predlog zakona o povračilu dela negativnih tečajnih razlik v zvezi z izvoznimi posli, ki so nastale zaradi spremembe

sistema dinarskega tečaja (ESA 90)

— predlog odloka o načrtu dopolnitve statističnih raziskovanj iz programa statističnih raziskovanj, ki imajo pomen za vso državo in o načrtu statističnih raziskovanj, ki imajo pomen za SR Slovenijo v l. 1975 (ESA 199)

— predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o organizaciji kmetijske pospeševalne službe (posvetovalne in razvojne službe) in o zagotovitvi sredstev za delovanje republiškega in sofinanciranja regionalnih pospeševalnih centrov (ESA 200)

— volitve in imenovanja.

PREGLED SEJ ZBOROV SKUPŠČINE SRS

Na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora 29. januarja so delegati poslušali uvodni obrazložitvi k osnutku resolucije o ekonomskih stikih SR Slovenije z državami v razvoju in predloga stališč o obmejnem gospodarskem sodelovanju SR Slovenije s sosednjimi državami. V imenu izvršnega sveta Skupščine SRS je uvodni obrazložitvi podal podpredsednik IS Rudi Čačinovič.

Čačinovič je zatem v imenu izvršnega sveta Skupščine SRS odgovoril na več vprašanj delegatov, ki so zadevala položaj slovenske manjšine v Avstriji in druge vidike izvajanja »Državne pogodbe o vzpostavitvi neodvisne in

demokratske Avstrije« iz leta 1955. (Povzetek odgovora glej v današnjem »Poročevalcu«).

Delegati vseh treh zborov so na skupnem zasedanju poslušali tudi obrazložitev predloga sprememb in dopolnitev sestave Izvršnega sveta Skupščine SRS, ki jo je podal predsednik IS Andrej Marinc. (Povzetek obrazložitve glej v današnjem »Poročevalcu«).

Vsi trije zbori so zatem na ločenih sejah obravnavali osnutek resolucije o ekonomskih stikih SRS z državami v razvoju. Izvršni svet, ki je pripravil osnutek, je bil naknadno predlagal skupščini, da se dokument sprejme že na teh sejah. Zbor združene

ga dela in Zbor občin sta se s tem predlogom strinjala in po obravnavi dokument — ki sta ga dopolnila z nekaterimi amandmaji — tudi Zbor občin kot predlog stališč in sklepov, Zbor združenega dela pa kot predlog resolucije. Delegati v Družbenopolitičnem zboru pa so bili glede tega drugačnega mnenja in so dokument obravnavali kot osnutek, ter ga — potem, ko so izrazili več pripomb in ga dopolnili — sprejeli in zadolžili izvršni svet, naj pripravi predlog resolucije. (Povzetek razprave glej v današnjem »Poročevalcu«).

Vsi trije zbori so na ločenih sejah obravnavali in sprejeli še:

- stališča in sklepe o obmejnem gospodarskem sodelovanju SR Slovenije s sosednjimi državami,

- zakon o republiških svetih,

- zakon o svetu republike,

- zakon o oblikovanju sredstev solidarnosti za od-

pravljanje posledic naravnih nesreč,

- predlog zakona o samoupravnih pravicah in obveznostih delavcev ter o razmerjih pri delu v upravnih organih v SR Sloveniji,

- odlok o sestavi republiških komitejev in

- odlok o ustanovitvi, sestavi in nalogah odbora za inovacije SR Slovenije,

- ter spremembe in dopolnitve v sestavi Izvršnega sveta Skupščine SRS.

Zbor združenega dela in Zbor občin sta na ločenih sejah po obravnavi sprejela tudi:

- zakon o dopolnitvah zakona o prenosu sredstev, pravic in obveznosti SR Slovenije za investicije v gospodarstvu na določene temeljne organizacije združenega dela in

- zakon o spremembi namenov za uporabo sredstev, odstopljenih oziroma obvezno združenih za potrebe železnic v SR Sloveniji.

ločiti kriterije, po katerih bi lahko upravni organ v posameznih primerih odločal. Ne glede na to, pa bo delo bodoče občinske skupščine po nepotrebnem obremenjeno s takimi konkretnimi odločitvami, kajti treba je upoštevati, da je in bo takih proslincev veliko, da se bodo njihove vloge vrstile v različnih časovnih obdobjih in da lahko proslilci ob eventualni negativni rešitvi svojo vlogo ponavljajo v nedogled.

Zato je Skupščina občine Maribor na svoji seji dne 4. 4. 1974 sprejela sklep predlagati Skupščini SR Slovenije, da 2. odstavek obrtnega zakona spremeni tako, da se naj glasi:

Če se samostojni obrtnik ukvarja s storitvami (popravili, vzdrževalnimi deli, izdelavo posameznih izdelkov po individualnih naročilih, merah, načrtih in zahtevah naročnika) ali v tem okviru opravlja dejavnost po pogodbi z organizacijo združenega dela, lahko v primerih in pogojih, ki jih z odlokom določi občinska skupščina, zaposluje več kot 5, toda ne več kot 7 delavcev.»

Izvršni svet meni, da pa predlog za spremembo zakona ni utemeljen, ker že dosedanja določba zakona (2. odstavek 144. člena) omogoča ustrezno reševanje zadev po postopku, ki ga določa Skupščina SR Slovenije. Zato Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini SR Slovenije, da v smislu prvega odstavka 255. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije sprej-

me sklep, da navedeni zakon ni potreben.

Zakonodajno-pravna komisija je obravnavala predlog za izdajo tega zakona dne 12. 11. 1974 in menila, da ta predlog ni utemeljen, ker že dosedanja določba 2. odstavka 144. člena obrtnega zakona omogoča ustrezno reševanje zadev po postopku, ki ga določa občinska skupščina.

Odbor za družbenoekonomske odnose družbenopolitičnega zbora je obravnaval dne 27. 11. 1974 predlog za izdajo tega zakona in v razpravi sprejel argumentacijo Skupščine občine Maribor ter ugotovil, da vidi rešitev problema v tem, da se da obvezno tolmačenje že obstoječega zakona, ali pa da se obstoječi zakon spremeni v smislu predloga Skupščine občine Maribor. O tem bi lahko merodajneje sklepala zakonodajno-pravna komisija, ki pa naj bi po ponovni proučitvi tega vprašanja, vabila na sejo tudi predstavnika Skupščine občine Maribor.

Glede na omenjena različna mnenja je bilo na sestanku predsedstva Skupščine SR Slovenije, dne 6. 1. 1975 dogovorjeno, da bo zakonodajno-pravna komisija ponovno obravnavala ta predlog in povabila na sejo predstavnika Skupščine občine Maribor, da bi obrazložil stališče predlagatelja.

* ESA pomeni evidenca skupščinskih aktov» To je šifra, s katero skupščinska pisarna evidentira vsak akt, takoj ko pride v skupščinski postopek. Namen šifre je lažje spremljanje vseh zadev, ki se nanašajo na določen akt. Zadeva ohrani šifro do konca postopka.

ZAKONODAJNA INICIATIVA

PREDLOG ZA SPREMEMBO OBRRTNEGA ZAKONA (ESA 404)*

Občinska skupščina Maribor je 9. 4. 1974 nasloвила na republiško skupščino predlog za spremembo obrtnega zakona. V predlogu navaja:

»Po 2. odstavku 144. člena obrtnega zakona (Uradni list SRS, št. 26/73) lahko občinski upravni organ na podlagi sklepa občinske skupščine dovoli, da sme samostojni obrtnik zaposliti tudi več kot pet delavcev, toda največ sedem delavcev, če se ukvarja s storitvami ali v tem okviru opravlja dejavnost po pogodbi z organizacijo združenega dela.

Ob tolmačenju republiškega sekretariata za gospodarstvo v Ljubljani, ki ga je dal v obrazložitvi odločbe v konkretni zadevi, je treba besedilo 2. odstavka 144. člena cit. zakona tolmačiti tako, da mora občinska skupščina v vsakem posameznem primeru posebej glede na potrebe, možnosti in ostale ugotovitve na podlagi prostega preudarka sklepati o tem ali se bo obrtniku dovolilo zaposlovati

več kot 5, vendar ne več kot 7 delavcev. Šele na osnovi sklepa v konkretni zadevi, lahko upravni organ izda pozitivno ali negativno odločbo. Po mnenju republiškega sekretariata, 144. člen zakona ne pooblašča občinske skupščine, da ta vprašanja ureja z odlokom.

Skupščina občine Maribor je dne 4. 4. 1974 pri obravnavanju posameznih zahtevkov samostojnih obrtnikov obravnavala tudi ustreznost tega določila in ugotovila, da verjetno ni več v skladu z vsebino in načinom dela občinske skupščine kot ta izhaja iz določil nove ustave.

Občinska skupščina kot organ samoupravljanja in organ oblasti v mejah pravic in dolžnosti občine določa politiko in odloča o temeljnih vprašanjih, ki so pomembna za politično, gospodarsko, socialno, kulturno življenje in družbeni razvoj v občini. Zato bi bilo težko zagovarjati stališče, da občinska skupščina ne bi bila upravičena z odlokom do-

MNENJA DELEGATOV

OSNUTEK RESOLUCIJE O EKONOMSKIH STIKIH SRS Z DRŽAVAMI V RAZVOJU (ESA 183)

Delegati vseh treh zborov Skupščine SR Slovenije so na sejah 29. januarja razpravljali o osnutkih resolucije o ekonomskih stikih SR Slovenije z državami v razvoju, ki ga je predložil republiški izvršni svet. V načelni razpravi so podprli izhodišča dokumenta, hkrati pa so dali več pripomb in predlogov za iz-

boljšanje vsebine. Opozorili so, da postaja ekonomsko sodelovanje z državami v razvoju vse po membejniji del zunanje ekonomske strategije vseh dežel. Takšna tendenca je postala še posebej očitna v zadnjem obdobju, ko so države v razvoju — izvoznice nafte uspešno uveljavile suverenost na svojem naravnem bogastvu za iz-

boljšanje mednarodnih ekonomskih odnosov.

Za sodelovanje SR Slovenije z državami v razvoju je značilna premajhna intenzivnost gospodarskega povezovanja Slovenije z gospodarstvi teh držav. Med slabosti je še posebej škodljivi neorganiziran nastop, premajhna poslovnost in razdrobljenost slovenskega gospodarstva, ki sodeluje z državami v razvoju. Delegati so zlasti opozarjali na odsotnost višjih oblik gospodarskega sodelovanja, kot so skupna vlaganja, znanstveno-tehnično sodelovanje, transfer tehnologije in investicijska dela. Poudarjeni pa so bili začetni rezultati v gospodarskem sodelovanju Slovenije z državami v razvoju. Predvsem je v slovensko gospodarstvo močnejše prodrlo prepričanje, da gre pri gospodarskem sodelovanju s temi državami za eno osnovnih vprašanj ra-

sti našega gospodarskega razvoja. Prodrli je zavest o potrebnosti dolgoročne usmeritve slovenskega gospodarstva v dežele v razvoju. Močnejša je zavest o potrebi organiziranja nastopa v teh državah in o potrebi združevanja sredstev za pospeševanje gospodarskega sodelovanja s temi državami.

Delegati so opozorili, da je treba dati v resoluciji poseben poudarek razvijanju višjih oblik gospodarskega sodelovanja z državami v razvoju.

Pri tem je nujno združevanje slovenskega gospodarstva in njegovo povežovanje pri nastopanju v tujini v okviru poslovnih skupnosti in podobnih oblikah. Gospodarstvo naj zagotovi dovolj kadrov, ki bodo kos nalogam v sodelovanju z državami v razvoju. Prav tako bi moralo dati gospodarstvo več poudarka lastnemu znanstve-

no-raziskovalnemu delu pri proučevanju družbeno-ekonomskega in političnega razvoja v deželah v razvoju ter v proučevanje pritegniti tudi znanstvene in druge institucije. Razen tega so delegati opozorili, da bi bilo treba osnutek resolucije dopolniti s sklepi konference zunanjih ministrov nevrščenih držav v Georgetownu ter mednarodne konference OZN o prehrani v Rimu.

Zbor občin in zbor združenega dela sta sprejela predlog izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, naj bi dokument obravnavali v zadnji fazi in sta tudi sprejela nekatere amandmaje.

Družbenopolitični zbor pa tega predloga izvršnega sveta ni sprejel, pač pa je obravnaval resolucijo v fazi osnutka. Delegati v družbenopolitičnem zboru so

namreč menili, da bi bilo treba resolucijo vsebinsko še dopolniti. Izrazili so tudi mnenje, da je nadaljnja razprava o resoluciji v samoupravnih bazi smotrna, ker bo spodbudila interese delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih delovnih skupnostih in organizacijah, da se bodo celovito vključili v uresničevanje izhodišč resolucije o ekonomskih stikih SR Slovenije z državami v razvoju. Izvršni svet bo na podlagi pripomb, stališč in predlogov, izraženih v razpravi v telesih Skupščine SR Slovenije in njenih zborih ter razprave v samoupravnih bazi predložil Skupščini SR Slovenije predlog resolucije o ekonomskih stikih SR Slovenije z državami v razvoju, ki ga bodo obravnavala pristojna skupščinska telesa in vsi zbori Skupščine SR Slovenije.

OSNUTEK ZAKONA O SAMOUPRAVNIH PRAVICAH IN OBVEZNOSTIH DELAVCEV TER RAZMERJIH PRI DELU V UPRAVNIH ORGANIH V SRS (ESA 171)

Med zakoni, ki jih je treba uskladiti z ustavo SR Slovenije, je tudi zakon o samoupravljanju delovnih ljudi v upravnih organih v SR Sloveniji iz l. 1965. Po ustavnem zakonu za izvedbo ustave SR Slovenije bi morali ta zakon uskladiti z ustavo že do 31. decembra 1974.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je na podlagi tega pravnega temelja 3. 12. 1974 predložil skupščini osnutek zakona o samoupravnih pravicah in obveznostih delavcev ter o razmerjih pri delu v upravnih organih v SR Sloveniji. 29. 1. 1975 so ga obravnavali vsi trije zbori skupščine, pred tem pa njihovi odbori ter zakonodajno-pravna komisija. Iz razprave v zborih in odborih je razvidno, da so za ta zakonski osnutek pokazali zanimanje zlasti delavci v upravnih organih oziroma njihovi delegati.

V večini razprav v odborih in zborih je bilo v zvezi s temeljno zasnovano zakona rečeno, da osnutek zakona — v primerjavi z veljavnim zadevnim zakonom — ne širi samoupravnih pravic delavcev v upravnih organih, temveč da te pravice zmanjšuje na račun pravic, ki jih daje predstojnikom upravnih

organov. Na drugi strani pa da položaj predstojnika upravnega organa ni dovolj jasno določen. Slednje da še zlasti velja, ker bi povečanje pravic predstojnika nasproti delavcem terjalo povečanje njegove odgovornosti (in sicer tako za njegovo delo kot tudi za delo upravnega organa) skupščini družbenopolitične skupnosti oziroma njenemu izvršnemu svetu. Predlagatelj zakona je bilo naloženo, da prouči posledice, ki bi lahko nastale, če predstojnik ne bi sprejel mnenj samoupravnih organov. Določila o pravicah predstojnika pa da naj ne bodo razpršena po vsem zakonu, marveč strnjena v ustreznem poglavju.

Glede na omenjeno osnovno ugotovitev je bilo postavljeno vprašanje ustreznosti naslova zakona — glede na njegovo vsebino da bi bil primernejši naslov »Zakon o pravicah in obveznostih v upravnih organih«. Na to se nanaša tudi splošna pripomba, naj predlagatelj še enkrat prouči možnost, da nekatere zadeve, o katerih naj bi odločal predstojnik, preidejo v neposredno pristojnost odločanja delavcev samih.

Z druge strani pa je bilo glede zasnove zakona poudarjeno, da je treba pri opredeljevanju pravic in dolžnosti delavcev v upravnih organih upoštevati naravo njihovega dela. Upoštevati torej, da vse kar delajo upravni organi, delajo za družbeno skupnost po njenem pooblastilu — skratka, opravljajo družbene zadeve in ne svojih lastnih. Iz tega sledi, da si delavci v upravnih organih zlasti ne morejo sami določati obsega in vsebine dela in ne dokončno odločati o višini sredstev za izvedbo tega dela, o sistemizaciji delovnih mest, o sprejemanju delavcev, kajti za delo upravnega organa odgovarja skupščini njegov predstojnik. V tem oziru da pomeni osnutek velik napredek, vendar da posamezne rešitve niso do kraja dosledno izpeljane. Formalna primerjava kvalitete samoupravnih pravic v samoupravnih organih in v gospodarstvu pa da ni sprejemljiva tudi zaradi drugih razlogov. Saj delavcem v gospodarstvu postavljajo osnovne, okvire samoupravnega gospodarjenja tržišče in drugi pogoji, ki so včasih zelo ostri.

Z omenjenim pa je po-

vezano še urejanje drugih zadev, npr. ocenjevanje dela delavcev in njihovo nagajevanje, ki je v dosednji praksi povzročalo precejšnje nejasnosti in probleme. In tudi pri tem ožjem vprašanju so se stališča razhajala. Na eni strani so bili predlogi, da bi morali imeti delavci odločilno vlogo pri sprejemanju finančnih načrtov in zaključnih računov. Na drugi strani pa je bil predlog, da bi moral imeti predstojnik upravnega organa tudi na nagajevanje delavcev močnejši vpliv. V zvezi z 12. členom je bilo tudi predlagano, naj bi predvideli samo enega odredbodajalca finančnih načrtov za vse občinske upravne organe. Nelogična pa je delitev finančnega načrta na dva dela. Finančni načrt upravnih organov, ki zajema osebne dohodke in materialne izdatke, da je težko ločljiva celota.

Razprava je ocenila, da osnutek zakona posveča precejšnjo pozornost strokovni usposobljenosti delavcev v upravnih organih; vendar da na eni strani poskuša s precej zastrašujočimi normami izboljšati njihov izobrazbeni sestav, na drugi strani pa da za-

radi nezadostnega zanimanja za ta poklic celo dopušča obnavljanje neustreznega izobrazbenega sestava. (Problem da poskuša reševati na enak način kot na področju osnovnega šolstva, na katerem že dalj časa velja podobna ureditev, pa vendar še vedno odhajajo iz šol učitelji temeljnih predmetov.) Opozorjeno je, da stanje ne more izboljšati samo zakon. Problem je mnogo širši in ga je treba vsestransko proučiti. Pomembno vlogo da imajo osebni dohodki: v razpravi pa so dopuščali tudi možnost, da je ves problem predimenzioniran zaradi prezahtevne sistematizacije delovnih mest v posameznih upravnih organih, ki bi hoteli na tej osnovi pridobiti več sredstev.

K tej zakonski materiji so dali delegati, skupine delegatov in odbori več konkretnih pripomb oziroma predlogov. Tako so v zvezi s 36. členom zastavili vprašanje, ali lahko predstojnik razporedi delavca upravnega organa na izpraznjeno mesto, če delavec nima ustrezne strokovne izobrazbe za to

delovno mesto. V 50. členu. K prvi alineji 108. člena strokovnih izpitov delavcev, ki že imajo lastnost delavca v upravnem organu. K prvi alineji 108. člena pa je bilo dano mnenje, da bi se lahko delavcem, ki so stari nad 45 oziroma 40 let spregledala le ena stopnja izobrazbe.

Številne pripombe so zadevale primernost posameznih zakonskih rešitev za uspešnejše delovanje občinskih upravnih organov. V tej zvezi je bila splošna pripomba, da je osnutek zakona sestavljen predvsem z vidika organiziranosti republiških upravnih organov ter da premalo upošteva stanje sedanje organizacije upravnih organov v občinah. Glede na različno številčnost občinskih uprav, na pomanjkljivo kadrovsko zasedbo in omejena sredstva za financiranje njihove dejavnosti bi bilo primerno, da zakon prepusti občinski skupščini, da lahko določi, naj veljajo glede samoupravljanja občinski upravni organi za en sam organ. Prav tako da je nedeljiva celota urejanje medsebojnih

razmerij in drugih razmerij v eni delovni skupnosti. Njihovo ločeno reševanje da bo prej škodovalo kot koristilo učinkovitosti dela v upravnih organih.

Osnutek zakona je obravnavala tudi zakonodajnoppravna komisija, ki je dala poleg številnih konkretnih pripomb tudi načelno pripombo k sistematiki zakona. Glede na to, da se osnutek zakona sklicuje na zvezni in republiki zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, (ki veljata tudi za delavce v upravnih organih, kolikor ne bo z novim zakonom drugače določeno) po mnenju komisije ni potrebe po prepisovanju oziroma prevzemanju določb obeh zakonov v predloženi zakon. Ponavljanje nekaterih določb iz že sprejetih predpisov lahko poraja samo dvom, ali se z novim predpisom določene zadeve drugače urejajo, predvsem še takrat, ko prepis ni povsem enak besedilu prevzete določbe. gre pa za vsebinsko enako določbo.

Zakonodajno-pravna ko-

misija pa je dala tudi pomembno vsebinsko pripombo. Predlagatelj naj ponovno prouči, ali bi se lahko določbe predloženega zakona uporabljale tudi za delavce delovnih skupnosti samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti. Ti imajo glede urejanja medsebojnih razmerij znotraj teh skupnosti podoben položaj kot delavci v upravnih organih. Tudi delavci v teh skupnostih opravljajo družbene zadeve, kar je povsem jasno v primerih, ko skupščine samoupravnih interesnih skupnosti soodločajo s skupščinami družbenopolitičnih skupnosti. Omenjeni delavci namreč za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti pripravljajo gradiva in drugo.

Zbor združenega dela, zbor občin in družbenopolitični zbor so osnutek zakona sprejeli in v sklepu o sprejemu določili, naj Izvršni svet pri pripravi predloga zakona upošteva vse pripombe in predloge, dane v poročilih skupščinskih teles, v razpravi na zborih in v skupinah delegatov.

SKUPŠČINA SRS BO OBRAVNAVALA

PREDLOG ZAKONA O OSNOVAH TER NAČINU OBRAČUNAVANJA IN PLAČEVANJA PRISPEVKOV ZA FINANCIRANJE SIS NA PODROČJU DRUŽBENIH DEJAVNOSTI V LETU 1975 (ESA 205)

Zakon o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letu 1975 je sprejela Skupščina SR Slovenije dne 25. decembra 1974 na seji zbora združenega dela in na seji zbora občin.

Predlog zakona zadeva V. in VI. poglavje veljavnega zakona, ki urejata začasno financiranje samoupravnih interesnih skupnosti v prvem trimesečju leta 1975. Spremembe zadevajo obvezne roke za sprejem ukrepov s strani samoupravnih interesnih skupnosti in sicer:

— roke za sprejem stopenj prispevkov za financiranje dejavnosti samoup-

ravnih interesnih skupnosti in objavo pregleda stopenj v Uradnem listu SR Slovenije (24. člen);

— rok, do kdaj se prispevki za financiranje dejavnosti samoupravnih interesnih skupnosti začasno plačuje po stopnjah, ki so veljale na dan 31. oktobra 1974 (25. člen);

— rok, do kdaj se plačani prispevki štejejo kot akontacije in se dokončno poračunajo (26. člen);

— čas, v katerem smejo samoupravne interesne skupnosti za financiranje svojih dejavnosti porabiti dohodke iz prispevkov v zakonu določeni višini sredstev (27. člen);

— rok, kdaj začne veljati 29. člen zakona, ki ureja uveljavitev ustavnega

načela o bruto osebnem dohodku (30. člen).

Nadaljnja predlagana sprememba, ki zadeva zvišanje sredstev, ki jim smejo samoupravne interesne skupnosti za financiranje svojih dejavnosti porabiti v dobi začasnega financiranja od 25 odstotkov na 33,3 odstotka sredstev, predvidenih za izvedbo valoriziranega programa posamezne samoupravne skupnosti za leto 1975, razen samoupravnih interesnih skupnosti na področju izobraževanja, ki smejo po predlogu zvišati porabo od 28 odstotkov na 36,3 odstotka (27. člen) pa je v zvezi s podaljšanjem roka iz 27. člena na štiri mesece.

Navedeni roki se po predlogu zakona podaljšajo za

mesec dni, ker je bilo na regionalnih posvetih o predlogu družbenega dogovora o razporejanju dohodka, osebnih dohodkih in nekaterih drugih osebnih prejemkov ugotovljeno, da ni v celoti opravljen pripravljalni postopek in zato ni možno v že določenih rokih sprejeti vse tiste akte, ki bi omogočili izvajanje družbenega dogovora.

Odbor podpisnikov družbenega dogovora o skupni in splošni porabi bo na seji v sredo, 12.2.1975 obravnaval vprašanja o sklepanju tega dogovora in dal Skupščini SR Slovenije poročilo z utemeljitvijo za sprejem navedenega zakona.

Predlog zakona je pripravi Izvršni svet.

PREDLOG ZAKONA O VARSTVU ZRAKA (ESA 193)*

Čist zrak, kot ena od nepogrešljivih osnov za življenje in delo je po določbah 104. člena ustave SR Slovenije pod posebnim družbenim varstvom. Z zakonom o varstvu zraka uresničujemo to ustavno načelo s tem, da zavezujemo vse delovne ljudi in občane, organizacije združenega dela, družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti, da skrbijo za varstvo zraka pred novim onesnaženjem pa tudi, da si prizadevajo zmanjšati obstoječo onesnaženost.

Cilj zakona je torej dvojen: graditi nove naprave, ki bi bile lahko izvori onesnaženja tako, da ne bodo izpuščale v zrak večjih količin škodljivih snovi kot je dovoljeno, hkrati pa postopno odpravljati onesnaženost zraka s preureditvijo obstoječih naprav, ki trajno ali občasno onesnažujejo zrak (vgrajevanje čistilnih naprav v velikih industrijah itd.), ter zmanjševati onesnaženost zraka na celih območjih.

Z zakonom bi bile opredeljene pristojnosti, naloge in obveznosti SR Slovenije, občin, organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti za varstvo zraka, na katere se prenaša glavna skrb in breme za sanacijo onesnaženih območij.

Za smotrno varstvo zraka in za načrtno izboljševanje stanja na onesnaženih območjih je v predlogu zakona predvidenih več ukrepov. Glede na stopnjo onesnaženosti zraka naj bi ozemlje SR Slovenije razdelili na štiri območja, za katera so predpisane pogoje omejitve in režimi za nove gradnje, ki naj bi zagotovili, da se onesnaženost ne bi povečala, predpisani pa so tudi ukrepi za izboljšanje na močno onesnaženih področjih. Ukrepi se bodo izvajali na osnovi programov za preureditev posameznih naprav,

ki močno onesnažujejo zrak ter na osnovi programov za zmanjšanje onesnaženosti na posameznih območjih.

Predvidena je stalna služba za spremljanje onesnaženosti zraka in za nadzor nad izvori onesnaženja. Postavljena pa bi bila tudi merska mreža in sicer stalna merilna mesta na najbolj onesnaženih področjih, občine pa bi po potrebi na svojih območjih organizirale dopolnilno mersko mrežo.

Neposredna skrb za varstvo zraka pred onesnaženjem in za preurejanje obstoječih naprav, ki onesnažujejo zrak, naj bi po zakonu prevzele samoupravne interesne skupnosti za varstvo zraka. Te bi obvezno ustanovili v eni ali več občinah na tistih območjih v SR Sloveniji, kjer je zrak onesnažen nad dovoljeno mejo. Glede na razpoložljive podatke so to občine: vseh pet občin mesta Ljubljane, Ravne na Koroškem, Ptuj (Kidričevo), Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Laško, Celje, Maribor, Slovenska Bistrica, Slovenj Gradec, Velenje, Jesenice, Kranj, Tržič, Domžale, Kamnik, Novo mesto, Koper, Ilirska Bistrica, Nova Gorica (Anhovo), Idrija in Kočevje. V ostalih občinah ustanovitev skupnosti za varstvo zraka ni obvezna.

Za opravljanje nalog skupnega pomena, ki presegajo okvir občine in so pomembne za vse delovne ljudi in občane v republiki, naj bi s samoupravnim sporazumom med skupnostmi za varstvo zraka v občinah ustanovili Zvezo skupnosti za varstvo zraka za območje SR Slovenije.

Potrebna sredstva za izvajanje predvidenih nalog bi zagotovili s prispevkom za varstvo zraka in s prispevkom zaradi onesnaževanja. Prispevek za varstvo zraka je predviden kot določen znesek od cene goriv za prometna sredstva in za ogrevanje, razen od cene lesa, oglja, koksa in plina. Višino in način plačevanja prispevka naj bi določili vsako leto z zakonom. S tem prispevkom bi gospodari-

la Zveza skupnosti za varstvo zraka SR Slovenije. Predvideno je, da bodo ta sredstva uporabljena za financiranje postavitve republiške merske mreže, za pomoč pri izdelavi in izvajanju sanacijskih programov širšega pomena, za razvojno in raziskovalno delo na področju varstva zraka, za usposabljanje kadrov in zavodov za izvajanje nadzora nad onesnaževanjem zraka, za publicistično dejavnost in za druge dejavnosti splošnega pomena ter za funkcionalne stroške te zveze.

Prispevek zaradi onesnaževanja zraka naj bi plačevali lastniki oziroma upravljalci virov onesnaževanja. Višino bi določili s samoupravnim sporazumom s skupnostjo za varstvo zraka v občini. Na območjih, kjer ne bi ustanovili skupnosti za varstvo zraka, bi določila višino tega prispevka občina z odlokom. Prispevek zaradi onesnaževanja zraka bi bil dohodek občinske skupnosti za varstvo zraka, kjer pa teh ne bo, bi se ta sredstva zbirala na posebnem računu pri občinah. S tem dohodkom bi skupnost za varstvo zraka oziroma občina financirala pripravo sanacijskih programov, dajala kredite in dotacije za preureditev naprav v okviru teh programov, financirala strokovno službo za nadzor nad viri onesnaževanja.

Predlagatelj zakona ocenjuje, da uvedba obeh prispevkov ne bi bistveno vplivala na življenjsko ravno občanov pa tudi ne povečala obremenitev gospodarstvu. Predvsem pa bi bila ta obremenitev v primerjavi s škodo, ki jo trpi gospodarstvo in družba zaradi onesnaženja zraka, minimalna. Ocenjeno je, da bi se s prispevkom za varstvo zraka, ki ga predvideva predlog zakona, zbralo okrog 50 milijonov dinarjev letno, kar znaša 0,14 % narodnega dohodka (podatek o narodnem dohodku je iz leta 1972).

Predpis o varstvu zraka bi lahko izvajali šele, ko bodo sprejeti tudi izvršilni predpisi. Zato naj bi ta predpis pooblastil izvršni svet skupščine SR Slovenije, da predpiše: razvrstitev ozemlja Slovenije v območja po stop-

njah onesnaženosti zraka, skupno dovoljene in kritične koncentracije škodljivih primesi v zraku, količine in koncentracije škodljivih snovi, ki se smejo spuščati v zrak iz posameznih virov onesnaženja in posebne ukrepe za zavarovanje zraka pred onesnaženjem v primerih, ko imata obseg onesnaženosti in njegova intenzivnost splošne škodljive posledice. Republiškega sekretarja za urbanizem pa bi pooblastili, da v soglasju z republiškimi sekretarjem za zdravstvo, za gospodarstvo in za notranje zadeve predpiše pogoje za lokacijo objektov in naprav, ki onesnažujejo zrak ter za organizacijo strokovnega nadzora. Pooblaščen pa bi bil tudi, da predpiše organizacijo evidence ter vsebino in način vodenja katastra virov onesnaževanja.

Skupščina SR Slovenije je predloženi zakon obravnavala kot osnutek že v letu 1973. V razpravah je bilo tedaj omenjeno, da je zakon zelo potreben, ker je zrak v nekaterih predelih naše republike že tako onesnažen, da ogroža zdravje in da povzroča materialno škodo.

Predno je predlagatelj zakona v obliki predloga predložil Skupščini SR Slovenije, ga je posredoval v širšo razpravo, ki je potekala od začetka avgusta do konca oktobra 1974. Zakon je bil poslan v mnenje vsem občinam, vsem prizadetim republiškim sekretariatom, vsem zavodom za zdravstveno varstvo in republiškemu zavodu za zdravstveno varstvo, zavodu za varstvo pri delu, gospodarski zbornici SR Slovenije, skupnosti za varstvo okolja v Sloveniji, pa tudi vsem rudnikom, elektrarnam in termoelektrarnam, cementarnam ter večjim organizacijam združenega dela kot so Iskra, Gorenje in druge. Iz te razprave je predlagatelj prejel malo pripomb. Pri pripravi končnega predloga jih je upošteval. Gospodarske organizacije so dale samo mnenje, da je zakon potreben.

V razpravah o osnutku zakona se je zastavilo vprašanje, ali je res potrebno za varstvo zraka ustanavljati posebne samoupravne skupnosti. Za-

* Povzetek obrazložitve predloga zakona o varstvu zraka je bil objavljen že v prvi številki »Poročevalca«. Ker je večji del besedila iz tehničnih razlogov izpadel, ga objavljamo še enkrat v celoti.

konodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je bila tedaj mnenja, da bi bilo potrebno z enotnim zakonom celovito urediti varstvo okolja, ne pa da posamezna področja kot so vode, zrak, zelene površine itd. urejamo s posebnimi zakoni. Glede ustanavljanja skupnosti za varstvo zraka po predloženem zakonu ni razčišče- no vprašanje, kako povezo- vati delovne ljudi v te skupnosti, kajti vsi de- lovni ljudje in občani v teh skupnostih so zave- zanci, ki morajo s svoji- mi sredstvi prispevati za varstvo oziroma za prepre- čevanje nadaljnjega one- snaževanja zraka, hkrati

pa so vsi zainteresirani, da živijo na čistem zraku v zdravem okolju. Izraže- no je bilo tudi mnenje, da niso razčiščena raz- merja med samoupravno skupnostjo v občini in med zvezo samoupravnih skupnostih, kakor tudi ne vprašanje prelivanja sred- stev iz zveze na občinske skupnosti ter prelivanje sredstev med samimi ob- činskimi skupnostmi. To bo potrebno, saj na različ- nih območjih Slovenije stojte naprave, ki močno onesnažujejo zrak, vplivi te onesnažitve pa prese- gajo meje posamezne ob- čine.

Predlog zakona je pred- ložil Izvršni svet.

Količina žveplovega dioksida v zraku v ne- katerih predelih in mestih SRS v letu 1974

	Poprečna 24-urna koncentracija		Poprečna 1/2-urna koncentracija	
	Izmerjena v mg/m ³	Dovoljena (predvidoma)	Izmerjena v mg/m ³	Dovoljena (predvidoma)
Zasavje	7,7	0,3	25,0	0,75
Ljubljana	2,4 (1. 1967)	—	—	—
	1,47	—	3,5	—
Celje	2,1	0,3	—	—
Maribor	1,5	0,3	—	—
Šoštanj	0,22	0,3	—	—
Velenje	0,18	0,3	—	—
Ravne	1,2	0,3	—	—
Orna na Koroškem	1,9	0,3	—	—
Zerjav	1,9	0,3	—	—

Vir: Hidrometeorološki zavod SR Slovenije

PREDLOG ZAKONA O RUDARSTVU (ESA 326/73)

Predlog zakona izha- ja iz ustavnega načela, ki v 102. členu Ustave SR Slovenije (Uradni list SRS, številka 6/74) določa, da so rude kot do- brina splošnega pomena pod posebnim družbenim varstvom in se uporablja- jo pod pogoji in na način, kot to določa zakon.

Zaradi svojega pomena za energetiko, metalurgijo, kovinsko, nekovinsko, ke- mično industrijo, industri- jo gradbenega materiala, gradbeništvo, torej gospo- darstva sploh, je potrebno urediti smotrni in dolgoro- čen način raziskovanja in izkoriščanja rudnin.

Predloženi zakon naj bi kompleksno uredil razisko- vanje in izkoriščanje vseh vrst rudnin, pri tem pa upošteval dejstvo, da so nekatere rudnine pomemb- nejše za gospodarstvo dru- žbe in da bodi ta kriterij tudi vodilo pri določanju vrst rudnin, za katere da- je dovoljenje za razisko-

vanje ali izkoriščanje re- publiki oziroma občinski upravnimi organi.

Z raziskovanjem in izko- riščanjem vseh rudnin bi se lahko ukvarjala vsaka organizacija združenega dela, ki je za ta dela re- gistrirana in razpolaga s potrebnim strokovnim ka- drom.

Kamen, mivko, pesek in gramoz ter lončarsko in opekarsko glino pa bi lah- ko pridobivali tudi občani, civilno pravne osebe, druž- bene organizacije, krajev- ne skupnosti in društva ter kmetijske in gozdarske organizacije združenega dela, vendar samo za svo- je gradbene ali druge last- ne potrebe, samostojni obrtniki pa tudi v obrtne namene v skladu z obrt- nim zakonom.

Zaradi specifičnih pogo- jev dela so v predlogu za- kona predvidena podrob- nejša določila za izdelavo tehnične dokumentacije, ki je podlaga za izvajanje

del pri raziskovanju in iz- koriščanju rudnin, ki pa mora biti prav zaradi več- je varnosti v rudarstvu podvržena reviziji in zanjo ne zadošča samo kontrola, kakršno pozna zakon o graditvi objektov. Predlog zakona predvideva tudi iz- recno določilo, da mora organizacija po končanih delih, pa tudi med samim delom, omogočiti ponovno uporabo zemljišča, ki je bilo poškodovano z rudar- skimi deli.

Na podlagi določb 12. točke 16. člena in 18. čle- na ustavnega zakona za

izvedbo ustavnih amand- majev XX do XLI (Urad- ni list SFRJ, št. 29/71) pa ostanejo še nadalje v ve- ljavi določbe bivšega te- meljnega zakona o rudar- stvu (Uradni list SFRJ, št. 9/66), ki se nanašajo na vojaške objekte, interese narodne obrambe, na var- stvene ukrepe ter določbe, s katerimi so predpisane kazni in ukrepi zaradi kr- šitve zgoraj navedenih do- ločb.

Predlog zakona je pri- pravil Republiški sekre- tariat za industrijo, pred- lagatelj pa je Izvršni svet.

PREDLOG ZAKONA O ZDRAVSTVENEM NADZORSTVU NAD ŽIVILI (ESA 79)

Zvezni zakon o zdrav- stveni neoporečnosti živil in predmetov splošne ra- be (Uradni list SFRJ, št. 71/72) je uredil temeljna vprašanja, kaj se šteje za živilo, kaj pomeni zdrav- stvena in higienska neopo- rečnost živil in predmetov splošne rabe, pogoje in primere, v katerih je do- voljena uporaba barvil v živilih in drugih sredstvih, ter način deklariranja ži- vil; določil je tudi postop- ek pristojnosti zveznih organov in postopek za uvoz živil in predmetov splošne rabe.

Ker ni vseboval določb o zdravstvenem nadzor- stvu nad živilom ter organih in organizacij tega nadzo- ra, morajo to urediti re- publike same.

Republiški zakon bi imel namen, da se ure- di zdravstveno nadzorstvo nad živilom, ljudem zagotovi zdravstveno neoporečna prehrana in zavaruje nji- hovo zdravje. Opredelil bi pojma proizvodnje in pro- meta živil, določil organe in obseg zdravstvenega nadzorstva. Pod tem nad- zorom bi bile — razen proizvodnje in prometa ži- vil — surovine, namenjene za proizvodnjo živil, objek- ti, prostori, prevozna sred- stva, oprema, posoda, pri- bor, embalaža in vse, kar se uporablja ali prihaja v dotik z živilom, osebe, ki prihajajo v dotik z živilom in vse snovi, ki se jim do- dajajo.

Zakon naj bi uredil tudi temeljna načela za zago- tovitve higienskih pogojev v proizvodnji in prometu z živilom v proizvodnih pro- storih, prevoznih sred- stvih, oskrbe z vodo, cd.

vajanja odplak ter zdrav- stvene pogoje, ki jih mo- rajo izpolnjevati delavci v živilski stroki. Na podlagi zakona bodo izdelani se posebni izvršilni predpisi o delovni obleki in obtvli teh delavcev ter načinu pridobitve osnovnega zn- nja o higieni živil in oseb- ni higieni.

Nadalje se na splošno ureja prodaja živil izven poslovnih prostorov (stoj- nice, prireditve).

Sanitarni nadzor oprav- ljajo upravni organi, pri- stojni za sanitarno inšpek- cijo, za živila živalskega izvora pa tudi organi ve- terinarske inšpekcije.

Zakon bo zavezoval or- ganizacije združenega de- la, ki industrijsko proiz- vajo živila, in zasebne proizvajalce, da morajo pred začetkom proizvod- nje in pred izročitvijo v promet preizkusiti zdrav- stveno neoporečnost suro- vin in živil. Potrebne ana- lize mora opraviti poobla- ščena organizacija brez odlašanja, najkasneje pa v 15 dneh, da ne bi nastala škoda za proizvajalca.

Zakon bi določil tudi ukrepe za varstvo zdravja potrošnikov živil (npr. prepoved prometa in raz- polaganja z oporečnimi ži- vili, odvzem in njihovo uničenje, prepoved upo- ra- be prostorov, priprav, na- pra; in opreme za proiz- vodnjo in promet oporeč- nih živil, odstranitev oseb z dela, ki niso zdravstveno pregledane, obbolele ali ni- majo opravljenega tečaja o higieni živil in osebni higieni).

Zakon bo podrobneje določil postopek, če je ži- vilo ali surovina oporeč-

no, oziroma če zaradi nastale epidemiološke situacije obstoji tudi neoprednost za ljudi.

Povrnitev škode lastnikom živil je posebej urejena, oziroma lastnik lahko odškodnino zahteva od družbeno-politične skupnosti, tudi če so se pokvarila, medtem ko jih ni smel dati v promet.

Dejanja, ki so v nasprotju s predloženimi določili, bi bila okvalificirana kot prekršek. Na kraju samem se lahko izreče in izterja denarna kazen v znesku

50 din, če je prekršitelj prekršil osnovna pravila higijene pri delu z živili ali osebne higijene.

Osnutek zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili je Skupščina SR Slovenije obravnavala na 4. seji dne 24. 7. 1974. V predlogu zakona so upoštevane pripombe skupščinskih teles k osnutku zakona.

Predlagatelj predpisa, ki ga je pripravil Republiški komite za zdravstvo in socialno varstvo, je Izvršni svet.

PREDLOG ZAKONA O POVRAČILU DELA NEGATIVNIH TEČAJNIH RAZLIK V ZVEZI Z IZVOZNIMI POSLI, KI SO NASTALE ZARADI SPREMEMBE SISTEMA DINARSKEGA TEČAJA (ESA 90)

Z zveznim zakonom o nadomestilu dela negativnih tečajnih razlik za izvozne posle, ki so nastale s spremembo sistema te

čaja dinarja, bi se uredil način povračila dinarske protivrednosti za del negativnih tečajnih razlik v zvezi z izvozom blaga in

storitev, ki so nastale izvoznim organizacijam združenega dela zaradi spremembe sistema dinarskega tečaja 12. julija 1973. Negativne razlike, ki so nastale v zvezi z uvozom oziroma izvozom v času od 12. julija do 31. decembra 1973, bi izvoznim organizacijam plačevala federacija preko narodnih bank republik in pokrajin. V ta namen bi federacija izdala obveznice.

Skupščina SR Slovenije je že obravnavala predlog za izdajo in osnutek tega zakona in dala k osnutku svoje soglasje s pripombami:

— da je treba v predlogu zakona jasneje določiti, da se s tem zakonom rešuje samo problem že izvršenih devalvacij, sicer pa je treba vprašanja vračila tečajnih razlik čimprej sistemsko urediti;

— da naj se v predlogu zakona izjemoma upošteva drugačen rok za tečajne razlike, ki so nastale v

zvezi z izvozom kmetijskih rastlinskih proizvodov (hmelj) in sicer v tem smislu, da bi se del negativnih tečajnih razlik upošteval tudi za kmetijske rastlinske proizvode (hmelj), ki so bili proizvedeni leta 1973, posli pa realizirani po 31. 12. 1973 do 31. 5. 1974.

Po opravljenem usklajevalnem postopku v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, v katerem je bilo treba usklajevati pripombe vseh republiških in pokrajinskih skupščin, je predlagatelj v sedaj predloženem predlogu upošteval prvo pripombo Skupščine SRS. Ni pa upošteval pripombe v zvezi s podaljšanjem rokov le za vračila dela negativnih tečajnih razlik za kmetijske rastlinske proizvode, ker meni, da bi ta izjema pogojila še vrsto drugih izjem, s tem pa zakon ne bi dosegel svojega namena. Predlagatelj predpisa je ZIS.

PREDLOG ODLOKA O NAČRTU DOPOLNITVE STATISTIČNIH RAZISKOVANJ IZ PROGRAMA STATISTIČNIH RAZISKOVANJ, KI IMAJO POMEN ZA VSO DRŽAVO, IN O NAČRTU STATISTIČNIH RAZISKOVANJ, KI IMAJO POMEN ZA SRS V LETU 1975 (ESA 199)

V programu statističnih raziskovanj, ki imajo pomen za vso državo in ki ga sprejema Zvezna skupščina vsako leto, so z večino raziskovanj zajeti tudi podatki za SR Slovenijo. Glede na posebnosti, ki jih ima SR Slovenija, pa je potrebno nekatera raziskovanja dopolniti s posameznimi vprašanji, ki nudijo uporabnikom na posameznih področjih dodatne informacije. Prav tako so potrebne nekatere informacije, ki jih ni mogoče zajeti samo z dopolnitvami raziskovanj, ki imajo pomen za vso državo. V tem primeru se v SR Sloveniji opravijo samostojna statistična raziskovanja, ki imajo pomen samo za republiko.

V načrtu so podrobno navedena posamezna raziskovanja. Teh raziskovanj je 33. Iz načrta statističnih raziskovanj, ki imajo pomen za vso državo, katerega je že sprejela zvezna skupščina in je objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 2/75, je 15 raziskovanj dopolnjenih z dodatnimi

vprašanji za potrebe posameznih uporabnikov, organov in organizacij v SR Sloveniji.

Dopolnila se nanašajo na:

— Statistiko prebivalstva (rojstva, smrti, sklenjene zakonske zveze, razveze, priznanja očetovstva). Podatki so potrebni zaradi ažuriranja in sprotnega vnašanja sprememb v centralni register prebivalstva.)

— Reprodukcijsko porabo, zaloge, nabave in prodaja (PB-11 b). (Zvezna raziskava je dopolnjena s prostorsko razčlenitvijo nabav in prodaj ter storitev iz SR Slovenije, iz drugih republik in iz uvoza, zato da bi dobili boljšo sliko blagovnih tokov.)

— Problematiko industrijskega podjetja. (Podatki, ki bodo priloga rednega mesečnega poročila o industrijski proizvodnji, naj bi natančneje osvetlili konkretne probleme podjetja.)

— Problematiko javnega prometa. (Raziskava naj bi

dala boljši razvid v poslovanje prevoznih podjetij.)

— Tovorni in potniški promet ter poštne storitve. (Zvezno raziskovanje ne razvršča podatkov po republikah.)

— Promet potnikov z vlaki, letali in ladjami. (Raziskava bo omogočila kompleksno opazovanje prevoza potnikov z vsemi prometnimi sredstvi.)

— Statistika šolstva (vpis študentov v zimski semester, diplomirani slušatelji, doktorji znanosti in diplomanti podiplomskega študija). (Dopolnjuje vsebino predpisanih statističnih obrazcev s podatki, ki osvetljujejo socialno-ekonomsko strukturo slušateljev, diplomantov, magistrantov in doktorjev znanosti. To so predvsem podatki o poklicni in strokovni kvalifikaciji staršev ali vzdrževalcev in o materialnih pogojih študenta.)

— Register organizacijskih enot. (Zaradi sprotnega dopolnjevanja in čim boljše uporabljivosti regi-

stra je potrebno spremljati vse organizacijske spremembe, ki nastajajo v organizacijah združenega dela.)

Raziskovanj, ki imajo pomen in so specifična samo za SR Slovenijo, pa je 18. Uvedena so zato, ker v jugoslovanskem načrtu ta vprašanja sploh niso zajeta, v republiki pa rabimo podatke o aktivnostih na navedenih področjih:

- zbiranje in poraba samoprispevkov,
- centralni register prebivalstva,
- osebni dohodki po poklicih,
- prognoza proizvodnje industrijskih podjetij,
- statistika obrti,
- indeksi gradbenih stroškov,
- statistika komunale,
- turistične zanimivosti,
- statistika telesne kulture.

Za dopolnitev statističnih raziskovanj, ki imajo pomen za vso državo in statističnih raziskovanj, ki imajo pomen za re-

publiko, je potrebna pravna osnova, s katero se določijo obveze dajalcev podatkov in statistične službe.

Po zakonu o statističnih raziskovanjih, ki imajo po-

men za vso državo, določi Zvezni izvršni svet program raziskovanj, ki jih predloži zvezni skupščini v sprejetje. Ker SR Slovenija še nima zakona, s katerim bi bila ta vprašanja

formalno-pravno urejena, bi veljalo po enakem postopku tudi v SR Sloveniji sprejeti odlok o načrtu dopolnitev statističnih raziskovanj, ki imajo pomen za vso državo in načrtu

statističnih raziskovanj, ki imajo pomen za republiko v letu 1975.

Predlagatelj predpisa, ki ga je pripravil Zavod SRS za statistiko, je Izvršni svet.

PREDLOG ODLOKA O POOBLASTITVI IS SKUPŠČINE SRS, DA SKLENE DRUŽBENI DOGOVOR O ORGANIZACIJI KMETIJSKE POSPEŠEVALNE SLUŽBE (POSVETOVALNE IN RAZVOJNE SLUŽBE) IN O ZAGOTOVITVI SREDSTEV ZA DELOVANJE REPUBLIŠKEGA IN SOFINANCIRANJE REGIONALNIH POSPEŠEVALNIH CENTROV (ESA 200)

I.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da Skupščina SR Slovenije sprejme predlog odloka (pripravil ga je Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), s katerim se, na podlagi 335. člena ustave SR Slovenije in 6. člena zakona o Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pooblasti, da sklene družbeni dogovor o organizaciji kmetijske pospeševalne službe (posvetovalne in razvojne službe) in o zagotovitvi sredstev za delovanje republiškega in sofinanciranje regionalnih pospeševalnih centrov. Na podlagi tega odloka pristopi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije k podpisu omenjenega družbenega dogovora, s katerim se, na podlagi 143. in 147. člena ustave SR Slovenije ter v skladu s priporočili Skupščine SR Slovenije v zvezi z nekaterimi problemi kmetijstva v Sloveniji (Uradni list SR Slovenije št. 37-269/68) in s sklepi II. posvetovanja slovenskih občin o razvoju kmetijstva (Murska Sobota, februar 1973) zagotavlja kmetijski pospeševalni službi (posvetovalni in razvojni) ustrezni družbeni položaj in omogoča stalnost pri delu v obdobju 1975—1980; se pravi v času, ko se izvaja program razvoja kmetijstva, ki je opredeljen z družbenim dogovorom o uresničevanju dolgoročnega programa razvoja kmetijstva v obdobju 1974—1980.

II.

Razvoj kmetijstva v Sloveniji je bil v minulih letih predmet širokih razprav in prizadevanj vseh

družbenih dejavnikov, saj zaradi neustreznih razmerij v primarni delitvi kmetijstvo ni sposobno, da na osnovi lastne reproduktivne sposobnosti zagotovi družbeno potreben obseg razširjene reprodukcije. Zaradi takega položaja ni mogoče prekiniti s pospeševalno in usmerjevalno funkcijo sredstev splošne porabe ter te funkcije prepustiti v celoti in takoj v razreševanje združenemu delu, saj bi lahko nehoti zavrli procese samoupravnega organiziranja na področju agroživilskega kompleksa.

Ena teh funkcij je tudi kmetijska pospeševalna služba, ki je sicer integralni del razvojne službe združenega dela, vendar pa je, glede na stanje v zasebnem kmetijstvu in na pomembnost napredka proizvodnih pogojev in proizvodnje na tem sektorju za uspešno realizacijo razvojnih programov celotnega kmetijstva neobhodno potrebno, da del obveznosti prevzamejo tudi družbeno politične skupnosti.

III.

S predlaganim družbenim dogovorom ugotavlja, da udeleženci — Zadruga zveza Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Skupnost biotehničnih ustanov, ki jo zastopa Biotehnična fakulteta Univerze v Ljubljani, in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije — svoj interes za zagotovitev trajnega delovanja kmetijske pospeševalne službe v regionalnih in republiškem pospeševalnem centru.

Letne programe pospeševalne službe in posebne letne akcijske programe, ki so zasnovani na družbene planih in programih

dela, sprejema Zadruga zveza, po predhodnem mnenju izvršnega odbora združenja TOZD kmetijstva in živilske industrije pri Gospodarski zbornici, in skrbi za njihovo izvajanje. Za realizacijo programov se v sestavi Zadruga zveze oblikuje republiški center za pospeševanje kmetijstva.

Sredstva za delo republiškega centra za pospeševanje kmetijstva in za sofinanciranje regionalnih centrov se vsako leto določijo z republiškim proračunom v višini, ki bo omogočala izvajanje programa najmanj na ravni iz 1975. leta s tem, da so druga sredstva za sofinanciranje regionalnih centrov za pospeševanje kmetijstva zagotovljena s posebnimi družbenimi dogovori o regijah, ki jih že sklepajo skupščine občin, TOZD področja kmetij-

stva, živilske predelave in trgovine, gozdnogospodarske organizacije in organizacije, ki oskrbujejo kmetijstvo z reprodukcijskim materialom. Po predloženi konstrukciji bi bila republika udeležena v skupnem financiranju pospeševalne službe s približno 1/3 sredstev vsako leto.

Za spremljanje izvajanja družbenega dogovora oblikujejo udeleženci koordinacijski odbor, ki ob ravnanju izvajanja programa, daje mnenje in predloge k programu in usklajuje stališča udeležencev glede izvajanja tega družbenega dogovora.

Obveznosti udeležencev po tem družbenem dogovoru veljajo do vključno leta 1980, ko se konča prva faza izvajanja programa dolgoročnega razvoja kmetijstva Slovenije.

VPRAŠANJA DELEGACIJ IN DELEGATOV

(skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora 29. 1. 1975)

ODNOSI Z AVSTRIJO

Več delegatov iz vseh treh zborov (v ZZD: Nada Beltram, delegatka skupne delegatov za gospodarsko področje 6. okoliša s sedežem v Novi Gorici in Jože Kert, delegat skupne delegatov za gospodarsko področje 21. okoliša s sedežem na Ravnah na Koroškem; v ZO: delegat Franc Vaupot iz občine Slovenj Gradec in delegat Tine Zorič iz občine Maribor; v DPZ: delegat Janez Japelj (Ljubljana), Ciril

Cvetko (Ljubljana) in Geza Bačič (Murska Sobota) je zastavilo delegatska vprašanja v zvezi s položajem slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji ter v zvezi z drugimi vidiki neizvrševanja avstrijske državne pogodbe.

Ker so bila vprašanja vsebinsko sorodna, je izvršni svet predlagal, naj bi njegov predstavnik strnil odgovore na vsa vprašanja. Tako je v imenu iz-

vršnega sveta njegov podpredsednik Rudi Čačinovič na skupnem zasedanju vseh zborov izčrpno podal zadevna stališča in ocene izvršnega sveta Skupščine SRS.

Poudaril je, da obveznosti republike Avstrije iz državne pogodbe zadevajo bistvo naših odnosov s to sosedo. Pri tem je med drugim argumentirano ugotovil, da avstrijske oblasti niso dosledno izvedle denacifikacije, da niso izpolnile obveznosti glede vračila naših arhivov in kulturnih dobrin, da ne izvršujejo dolžne skrbi za grobove zavezniških vojakov in za spomenike silam, ki so se borile proti nacizmu, da izigravajo svoje obveznosti do naše narodnostne manjšine in povečujejo raznarodovalni pritisk nanjo, itd.

Čačinovič je naglasil, da avstrijske oblasti s svojimi postopki, zakonskimi akti in s celokupno prakso vrše dejansko revizijo »Državne pogodbe o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije« iz leta 1955. Glede tega nam ne

more biti vseeno, saj je SFRJ kot sopodpisnica državne pogodbe, kot članica zavezniške koalicije v borbi proti fašizmu in kot članica OZN tudi eden od garantov obstoja in integritete neodvisne in demokratične Avstrije.

Izvršni svet Skupščine SRS v celoti podpira stališča in ocene, ki so izražene v noti jugoslovanske vlade, z dne 29. oktobra lani, kakor tudi oceno, podano v noti z dne 27. decembra lani, ki je odgovor avstrijske vlade ocenila kot nezadovoljiv in nesprejemljiv. Povsem jasno je, da je glede vprašanj jugoslovansko-avstrijskih odnosov politika Izvršnega sveta in Skupščine SR Slovenije aktiven del politike celotne Jugoslavije ter da njeni javno objavljeni dokumenti o teh vprašanjih v popolnosti izražajo tudi naše poglede in mnenja, je dejal Čačinovič. To pa pomeni, da je nadaljnji razvoj našega sodelovanja z republiko Avstrijo odvisen od nje same, se pravi od izpolnjevanja njenih obveznosti iz državne pogodbe.

GRADNJA CENTRALNE TEHNIŠKE KNJIŽNICE V LJUBLJANI

Delegat Ivo Gorjup (skupščina mesta Ljubljana) je vprašal, kdaj in na kakšen način bo rešeno vprašanje gradnje nove CTK univerze v Ljubljani.

Svetovalka za višje in visoke šole v Republiki izobraževalni skupnosti Marija Brate-Vodnik je v odgovoru opisala, kako se CTK že od leta 1963 nadeja, da ji bo izpolnjena obljuba in bo z novo gradnjo rešila svoje prostorske težave. Zadeva je prešla na izobraževalno skupnost SR Slovenije leta 1974, potem ko je z družbenim dogovorom ta skupnost prevzela investicijske obveznosti na področju izobraževanja, srednjega, višjega in visokega šolstva. Nanjo je CTK nasloвила vlogo za gradnjo nove knjižnice 29. oktobra lani.

Lani je republiška izobraževalna skupnost prevzela — v skladu z družbenim dogovorom — obstoječe obveznosti SR Slovenije do investicij na področju višjega in visokega šolstva. Zanje je dobila tudi finančna sredstva, v katerih pa ni bilo denarja za

podražitve tekočih investicij. Ker izobraževalna skupnost lani v svojem finančnem načrtu drugih sredstev za investicije ni imela, tudi ni mogla ugoditi nobenim novim zahtevkom.

V prvi programski zasnovi za leto 1975 je izobraževalna skupnost upoštevala zahtevek CTK v višini 3,3 milijona din za izdelavo investicijske in tehnične dokumentacije ter za pripravo gradnje. Dokončna odločitev o tem bo obravnavana v sklopu vseh drugih zahtevkov, zavisi pa seveda od tega, koliko sredstev bo letos na razpolago za izobraževanje.

Ze zdaj je jasno, da se s spreminjanjem predloga republiške bilance močno omejuje možnosti za nove investicije na področju izobraževanja. O vseh novih investicijskih zahtevkih bo dokončno odločeno ob sprejemanju finančnega načrta izobraževalne skupnosti za leto 1975. Novi samoupravni organi izobraževalne skupnosti ga bodo sprejeli predvidoma marca letos.

(Zbor občin)

REZERVE MESA V HRIBOVSKIH PREDELIH

Delegat Boris Kozamer (občina Sevnica) je vprašal, zakaj »predloženi program za ustvarjanje rezerv mesa v živi živini v hribovskih in planinskih predelih« še ne izvajajo. Vprašal je nadalje, kaj nameravajo storiti republiški organi, da bi zvezna direkcija za rezerve živil izpolnila svoje obveznosti.

Namestnik republiškega sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo dipl. inž. Karmelo Budihna je odgovoril, da je bil »na podlagi enotnih meril programa ustvarjanja rezerv mesa v obliki žive živine na hribovsko-planinskem področju SFRJ in v okviru predvidenih sredstev za posamezne republike in pokrajine« v Sloveniji narejen ustrezen program. Predstavniki zvezne direkcije za rezerve živil ga poznajo. Zavod SR Slovenije za rezerve bo v kratkem dokončno predložil program in predlog pogodbe zvezni direkciji za rezerve živil.

Budihna je nadaljeval, da izvajanje programa kasni, ker zvezni direkciji za rezerve živil primanjkuje sredstev. Lani je namreč uporabila za živinorejo precej več, kot je načrtovala. Da bi program kljub temu začeli izvajati, je predlagala, naj bi zanj porabili sredstva, s katerimi je zvezna direkcija že nekaj let kreditirala pitanje govedi v Sloveniji. Slovenija predloga ni sprejela, ker bi to otežilo pitanje govedi v nekaterih predelih republike. Predvsem pa izvršni svet Skupščine SR Slovenije sodi, da mora zvezna direkcija izpolniti vse obveznosti, za katere jo je zadolžil ZIS. Izpolniti jih mora v skladu s sprejetim programom in sicer na vsem področju Jugoslavije, ki je za to določeno, istočasno.

Republiški organi si bodo prizadevali, da bo izvajanje tega programa tudi v Sloveniji steklo najpozneje pomladi letos.

RAZMEJITVE UPRAVNIH PRISTOJNOSTI

Delegat Tone Kerč (občina Ljubljana—Center) je vprašal, kako se namerava izvršni svet izogniti dvojnosti pri opravljanju upravnih nalog, in sicer glede na to, da je zakon o republiških upravnih organih dal tudi republiškim komitejem upravne funkcije. Navedel je primer komiteja za varstvo okolja in na drugi strani republiškega sekretariata za urbanizem, ki je pristojen za urejanje prostora, posebej še vodo tokov.

V imenu republiškega sekretariata za pravosodje in občno upravo je odgovoril Anton Klemen. Dejal je, da zakon o upravnih orga-

nih nalaga komiteju širše naloge kakor pa sekretariatu. Na primer, komite za varstvo okolja naj bi predvsem usmerjal in usklajeval vse aktivnosti na področju varstva naravnega in človekovega okolja. Od upravnih nalog pa so komiteju naložene le tiste, ki niso v pristojnosti drugih republiških upravnih organov.

Zaradi dogovarjanja v republiškem komiteju torej ne bo večtrnosti pri opravljanju upravnih nalog ali celo sporov o pristojnosti med posameznimi republiškimi upravnimi organi.

SKUPŠČINSKE INFORMACIJE

Delegatka Mihaela Verbič (občina Vrhnika) je vprašala, kolikšni so stroški izdajanja skupščinskih informacij, čemu naj bi služile in kaj namerava

Skupščina SRS storiti za izboljšanje sistema informiranja.

Predsednica Zbora občin Mara Zlebnik je odgovorila, da »Informacije Skup-

ščine SRS in Izvršnega sveta» ne bodo več izhajale, ker je začel izhajati »Poročevalec Skupščine SR Slovenije za delegacije in delegate«. Ker je bilo vprašanje zastavljeno samo pred zasедanjem zbora, Zlebnikova ni mogla postreči s podatkom o stroških izdajanja teh dveh biltenov.

Kot je razvidno iz uvodnika prve številke »Poročevalca«, je le-ta zasnovan bistveno drugače kot dosedanj bilten. »Poročevalec« za sedaj izhaja v približno 10.000 izvodih. Dobivalega bodo vse delegacije v

temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, vsi člani skupin delegatov za Zbor občin in za Zbor združenega dela, vsi delegati Družbenopolitičnega zbora, vse skupščine občin, vsi dokumentacijski centri — tudi tisti v organizacijah združenega dela — in vse družbenopolitične organizacije.

V prizadevanju za izboljšanje skupščinskega informiranja je Skupščina SRS s »Poročevalcem« resda napravila prvi korak, ki pa je še skromen in začetniški.

(Zbor združenega dela)

(Skupina delegatov za gospodarsko področje 28. okoliša s sedežem na Vrhniki je zastavila o skupščinskih informacijah isto vprašanje kot je bilo za-

stavljeno v Zboru občin. Predsednik ZZD Štefan Nemec je odgovoril smiselno enako kot je bilo odgovorjeno v ZO).

KREDITI ZA GRADNJO ŠOL

Delegatka Marija Lozar (skupina delegatov za socialno-zdravstveno področje 3. okoliša s sedežem v Novi Gorici) je vprašala: Zakaj zvezni zakon omejuje oziroma prepoveduje kreditiranje gradnje vzgojno-varstvenih zavodov in šol?

Pomočnik republiškega sekretarja za finance Miro Kert je pojasnil, da zakon prepoveduje bankam dajati kredite za infrastrukturne objekte, ki jih grade

uporabniki družbenih sredstev zunaj gospodarstva.

Tak ukrep je Zvezna skupščina sprejela zategadelj, ker je bil obenem kot rastoča nelikvidnost opažen pojav, da uporabniki družbenih sredstev zunaj gospodarstva pritiskajo na poslovne banke z zahtevki za investicijske kredite. Ugotovljeno je bilo, da to ograža normalno financiranje gospodarstva, pospešuje nelikvidnost pa tudi preveliko porabo.

TRŽIŠČE SUROVIN

Delegat Aleksander Ilić (skupina delegatov za gospodarstvo 23. okoliša s sedežem v Kopru) je vprašal: Kaj bodo storili pristojni organi, da bi se položaj na domačem tržišču surovin izboljšal in bi se predelovalni industriji zagotovili normalni pogoji poslovanja, kot je zapisano v resoluciji o družbeno-ekonomski politiki in razvoju SRS ter neposrednih nalogah v letu 1975?

Član izvršnega sveta Drago Petrovič je odgovoril, da slovensko gospodarstvo nima pomembnejših lastnih surovinskih virov kot tudi ne močnejše razvite bazične industrije. Večje zmogljivosti imamo v predelovalni industriji, ki se

mora v veliki meri oskrbovati s surovinami in reprodukcijskim materialom iz drugih republik, predvsem pa iz uvoza.

Tržni pogoji najbolj vplivajo na oskrbljenost s surovinami in reprodukcijskim materialom. Zadnja surovinska in energetska kriza je povzročila na svetovnem trgu visok porast cen, in sicer zlasti v letu 1973, že v letu 1974 pa so začele cene postopoma upadati.

Cene surovin in reprodukcijskega materiala na domačem trgu niso dovolj hitro sledile spremembam v svetovnem gibanju cen. Ko so svetovne cene rasle, so bile domače nižje — to je povzročilo visok izvoz na-

ših surovin v škodo oskrbe domačega trga. Istočasno pa so si naša podjetja nabavljala v tujini velike zaloge surovin in reprodukcijskega materiala po visokih svetovnih cenah.

Ko so na svetovnem tržišču cene že začele upadati, so bile domače še vedno visoke. Zato so naša podjetja omejila izvoz surovin in se preusmerila na domače tržišče. Zato smo bili priče boljše preskrbljenosti domačega tržišča v zadnjih mesecih.

Najvažnejši ukrepi za področje tržišča in cen so v pristojnosti zveznih organov. Republiški organi predvsem spremljajo problematiko domačega tržišča in po potrebi opozarja-

jo zvezne organe ter jim predlagajo rešitve.

Nemotena oskrba s surovinami in reprodukcijskim materialom v največji meri zavisi od racionalnega poslovanja organizacij združenega dela samih ter od pravočasnega dogovarjanja med dobavitelji in kupci. Porabniki surovin in reprodukcijskega materiala si bodo morali predvsem z dolgoročnimi pogodbami zagotoviti redne dobave. Zlasti za oskrbo s tistim materialom, po katerem je doma in na svetovnem tržišču veliko povpraševanje, pa so najbolj zanesljiva pot vertikalne integracije in povezave, ki bi morale segati preko meja republike in naše dežele.

PRIPRAVLJAMO PLANE IN ZAKON O DRUŽBENEM PLANIRANJU

PRIPRAVE ZA IZDELAVO REPUBLIŠKEGA ZAKONA O DRUŽBENEM PLANIRANJU

Na podlagi novih rešitev, ki jih vsebujeta ustava SFR Jugoslavije in ustava SR Slovenije, bo potrebno med drugim opredeliti tudi področje družbenega planiranja, saj gre za dejavnost, od katere je bistveno odločilna vloga delavcev in delovnih ljudi pri usmerjanju vseh tokov družbene reprodukcije.

Zato je Komite pri Izvršnem svetu za družbeno planiranje imenoval posebno delovno skupino, ki ima nalogo pripraviti ustrezno gradivo za oblikovanje novega republiškega zakona na tem področju. Predvideno je, da bo tudi delovna skupina pri zveznem Komiteju za planiranje v začetku leta pripravila teze za nov zvezni zakon o tej problematiki.

Delovna skupina je za republiški zakon pripravila že več osnutkov tez, zadnji delovni osnutek tez za zakon o družbenem planiranju je v mesecu januarju obravnaval Komite za družbeno planiranje pri Izvršnem svetu skupščine SR Slovenije. Predvideno je, da bosta v kratkem o teh tezah razpravljala tudi Svet za vprašanja družbene ureditve in Svet za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko. Potem

naj bi šle teze v javno razpravo, v kateri naj bi nosilci planiranja teze dopolnili s svojimi izkušnjami in pogledi, skladno z družbeno ekonomsko vlogo, ki jo po novi ustavi imajo, poleg tega pa naj bi teze tudi vzpodbudile nosilce planiranja na vseh ravneh in področjih k čim širši aktivnosti pri oblikovanju planov razvoja na vseh področjih našega družbeno ekonomskega življenja.

Delovni osnutek tez za zakon o družbenem planiranju, ki ga je pripravila Komisija pri Komiteju za družbeno planiranje Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije, opredeljuje delavce in delovne ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih kot nosilce procesa družbenega planiranja. Nosilci planiranja to svojo dejavnost izvajajo na podlagi svoje odgovornosti za smotno razpolaganje z družbeno lastnino nad proizvodnimi sredstvi. Novost, ki jo teze predvidevajo, je tudi ta, da mora proces družbenega planiranja potekati na vseh ravneh teritorialnih skupnosti in v vseh oblikah združevanja dela in sredstev

istočasno, kajti le takšen proces sočasnega planiranja lahko zagotavlja, da bodo interesi delavcev in delovnih ljudi v različnih sredinah na podlagi samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja prisotni v planskih dokumentih vseh družbeno ekonomskih subjektov.

Poleg tega planiranje ne sme obravnavati zgolj ekonomskega vidika razvoja, kar je bila praksa planiranja v preteklosti, temveč mora na podlagi celovitosti interesov delavcev in delovnih ljudi enakovredno upoštevati tudi socialni in prostorski vidik razvoja. Le takšno celovito planiranje lahko zagotovi, da bomo res upoštevali vse tisto, od česar zavisi celovit razvoj socialistične osebnosti. Planiranje tudi ne sme biti kampanja, temveč mora v smislu časovno nepretrganega planiranja postati trajna aktivnost vseh nosilcev družbeno ekonomskega razvo-

ja, postati mora način razmišljanja in ukrepanja v slehernem trenutku. Zato je nujno, da zgradimo mehanizme, ki bodo zagotavljali tekoče spremljanje uresničevanja zastavljenih planskih ciljev in sprotno popravljanje bodisi konkretnih ukrepov, ali pa planskih dokumentov, da bi začrtane cilje lahko uresničili tudi v spremeni-
ljajočih se pogojih.

Javna razprava o delovnem osnutku tez za zakon o družbenem planiranju bo tako priložnost, da na vseh ravneh in področjih našega družbeno ekonomskega življenja celovito ovrednotimo in na novo opredelimo funkcije, ki jih imajo posamezni nosilci družbeno ekonomskega razvoja, da bi zagotovili čimbolj skladen in stabilen razvoj ter uresničevanje celovitih interesov delovnih ljudi. Po javni razpravi bo zakon predvidoma obravnavan v skupščini v mesecu aprilu letošnjega leta.

O DOSEDANJH PRIPRAVAH PLANOV IN DRUŽBENEGA PLANA RAZVOJA SR SLOVENIJE OD 1976—1980

Komite za družbeno planiranje pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije je na svoji nedavni seji obravnaval informacijo v zvezi s pripravo planov in družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki jo je pripravil Zavod SRS za planiranje.

V začetku leta 1974 je Zavod SRS za planiranje pripravil Osnove pristopa in načrt izdelave družbenega plana SR Slovenije za 1976—1980, ki so okvirna podlaga za mobilizacijo vseh nosilcev planiranja od temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti do občin in republike. To gradivo je v mesecu juliju obravnavala in sprejela Skupščina SR Slovenije. Skladno s tem dokumentom je bila izdelana Analiza uresničevanja družbenega plana razvoja SRS v letih 1971—1975, ki prikazuje, kaj smo dosegli na tistih področjih, ki so bila v planu posebej obravnavana. Upošteva razprave o tem dokumentu je Zavod izdelal gradivo pod

naslovom Globalni okvir in možnosti razvoja SR Slovenije v letih 1976 do 1980 in ga posredoval vsem nosilcem planiranja.

Posebna delovna skupina Komiteja Izvršnega sveta za družbeno planiranje je izdelala delovni osnutek za zakon o družbenem planiranju, ki skuša opredeliti nekatere temeljne družbeno ekonomske kategorije s področja družbenega planiranja in pri tem prispevati k uveljavljanju ustavnih odnosov na tem področju.

Pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije je bil v minulem letu imenovan Komite za družbeno planiranje, ki se je kot iniciativno, koordinacijsko in usmerjevalno telo intenzivno vključil v vse faze dela na srednjeročnem družbenem planu.

Zavod SRS za planiranje je v sodelovanju z Gospodarsko zbornico in raznimi strokovnimi ustanovami izdelal anketo o minimumu kazalcev razvoja temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti in občin. Vse te an-

kete so sedaj neposredno pred izvedbo.

Poleg neposrednih nosilcev planiranja na raznih ravneh (TOZD, SIS, KS itd.) se v izdelavo srednjeročnega plana razvoja republike aktivno vključujejo tudi družbeno politične organizacije in znanstvene institucije. CK ZKS je ob koncu leta 1974 organiziral seminarje, na katerih so bile med drugim podrobno obravnavane tudi družbeno politične naloge v zvezi s planiranjem. Republiški svet zveze sindikatov se je ob drugih aktivnostih vključil v izdelavo planov preko posveta, ki ga je v jeseni 1974 sklical z vsemi predsedniki občinskih svetov, na katerem so obravnavali naloge na področju planiranja in naloge sindikatov ob tem. Socialistična zveza je organizirala 12 področnih posvetov, kjer je tekla razprava o različnih planskih dokumentih in o nalogah SZDL v zvezi s planiranjem. O tem je razpravljalo tudi predsedstvo republiške konference SZDL.

V pripravo planov razvoja organizacij združenega dela kot tudi družbenega plana SRS za obdobje 1976—1980 se je aktivno vključil tudi koordinacijski odbor za planiranje in razširjeno reprodukcijo pri Gospodarski zbornici SRS. Med drugim sta izšli tudi dve številki Gospodarskega vestnika, ki sta bili v celoti posvečeni vprašanju planiranja in pripravi planov razvoja organizacij združenega dela in družbenega plana SR Slovenije.

Zavod SRS za planiranje je organiziral pet posvetovanj s strokovnimi delavci, ki se ukvarjajo s planiranjem v občinah. Na posvetih je tekla beseda o problemih gospodarskega, socialnega in prostorskega vidika planiranja na ravni občin. Za posvetovanja so

bila pripravljena številna obsežna metodološka gradiva o planiranju v občinah, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih, kar je planiranjem v občinah neposredno pomagalo pri njihovem delu. Vse to je brez dvoma prispevalo k temu, da je do danes že okoli polovica občin izdelala svoja izhodišča za pripravo občinskega družbenega plana razvoja od 1976 do 1980. Sprejet je bil tudi dogovor, da bo Zavod SRS za statistiko zagotovil centralno obdelavo potrebnih podatkov za potrebe planiranja v občinah, ki se nanašajo na dosedanja družbeni razvoj v občinah.

Skupno s Zvezo ekonomistov, Gospodarsko zbornico, ekonomsko fakulteto in Visoko ekonomsko komercialno šolo je bilo organiziranih več posvetov o narodnogospodarskem planiranju in o planiranju v organizacijah združenega dela. V smislu sistematičnega izobraževanja kadrov za analizo in planiranje razvoja je bil formiran oddelek za planiranje in analizo na Visoki ekonomsko komercialni šoli v Mariboru. Prav tako je stekel tretjestopenjski študij na področju planiranja na Ekonomski fakulteti v Ljubljani.

Pri raziskovalnem delu je zavod angažiral vrsto raziskovalnih ustanov. Tako sodeluje z Raziskovalnim centrom ekonomske fakultete, Inštitutom za sociologijo in filozofijo univerze v Ljubljani, Zavodom za raziskavo tržišča, Inštitutom za ekonomske raziskave in inštitutom za regionalno ekonomiko in socialni razvoj.

Zavod sodeluje tudi v pripravah zveznih gradiv za srednjeročni in dolgoročni program razvoja SFR Jugoslavije kot tudi pri pripravah medrepubliških dogovorov za nekatere razvojna področja.

SPREJETA PODLAGA ZA SREDNJEROČNI PLAN

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je 14. januarja letos skladno z »Osnovami pristopa in načrtom izdelave družbenega plana SR Slovenije«, ki jih je julija lani sprejela Skupščina SR Slovenije, obravnaval in ocenil gradivo Zavoda SRS za pla-

niranje »Globalni okvir in možnosti razvoja 1976—1980«.

Izvršni svet je ugotovil, da gradivo v osnovi upošteva stališča, izražena v dokumentih, predvsem dokumentih ZKS. Izvršni svet ob tem tudi meni, da je potrebno pri pripravi

osnutka družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1976—1980 posamezna izhodišča v gradivu še nadalje usklajevati s sprejetimi političnimi izhodišči ter rešitvami v okviru skupnega razvoja SFR Jugoslavije.

Gradivo »Globalni okviri in možnosti razvoja 1976—1980« ima značaj strokovne informacije o možnostih, globalnih okvirih in smereh razvoja naše republike v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Izvršni svet meni, da je gradivo v tem smislu dobra podlaga za nadaljnjo aktivnost pri oblikovanju planov razvoja za obdobje 1976—1980. V procesu sočasnega samoupravnega planiranja gradivo skupaj s podobnimi gradivi in analizami o izvajanju tekočega družbenega plana, ki jih pripravljajo občinski in zvezni organi, omogoča večjo informiranost in vpogled nosilcev planiranja v širše tokove družbene reprodukcije in družbeno ekonomske zakonitosti, ki skupnemu razvoju objektivno postavljajo določene okvire. S tem prispeva k večji usklajenosti v pripravi planov in programov v različnih oblikah in ravneh združevanja dela in sredstev ter vzpodbuja k medsebojnemu usklajevanju interesov in k dogovarjanju glede temeljnih strukturnih problemov in nalog razvoja, da bi tako na samoupravnih osnovah oblikovali skupno politiko, ki bo opredeljena v družbenem planu.

Izvršni svet je opozoril, da se morajo v nadaljnje priprave družbenega plana v okviru svojega delovnega področja vključiti vsi upravni organi tako, da skrbijo oziroma sodeluje-

jo pri oblikovanju samoupravnih sporazumov in dogovorov, ki so širšega razvojnega pomena, in da v povezavi s samoupravno bazo opredelijo skupno politiko, ukrepe in programe. Še posebno pomembno vlogo pri tem ima Komite za družbeno planiranje in Svet za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko, ki opravljata usklajevalno in koordinacijsko aktivnost pri izdelavi družbenega plana SR Slovenije.

Izvršni svet je tudi naložil Zavodu SRS za planiranje, da takoj pristopi k izvajanju nalog iz druge faze priprav, ki so predvidene v »Osnovah pristopa in načrtu izdelave družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980«. Sem sodi predvsem izvedba ankete o minimumu kazalcev razvoja temeljnih organizacij združenega dela, strokovno sodelovanje pri usklajevanju širših in skupnih programov razvoja združenega dela in pri usklajevanju tistih vprašanj razvojne politike, o katerih se bo združeno delo dogovarjalo v okviru Gospodarske zbornice, strokovno sodelovanje pri pripravi pomembnejših družbenih dogovorov, sodelovanje z organi za planiranje v občini, republiki in federaciji ter na vseh teh osnovah priprava osnutka družbenega plana SR Slovenije.

Gradivo »Globalni okviri in možnosti razvoja 1976—1980« bo v kratkem objavljeno v Vestniku Gospodarske zbornice SRS, s čimer bo dostopno vsem nosilcem planiranja v temeljnih organizacijah združenega dela. Posredovano pa bo tudi drugim.

meritev, ki jo bo v delu uveljavljal tudi sedaj dopolnjeni izvršni svet, je poudaril predsednik Marinc.

V delu izvršnega sveta in republiških upravnih organov v celoti je treba izhajati iz bistveno novega položaja delovnega človeka, kakor ga je uzakonila nova ustava, da na osnovi svojega živega in minulega dela upravlja celoten proces družbene reprodukcije. Sklepi najširših organov ZKJ in ZKS in fronte zavestnih socialističnih sil so v zvezi z uveljavljanjem ustave ob tem še posebej opredelili politično usmeritev v uresničevanju nalog politično izvršilnih in upravnih organov, ki morajo z učinkovitim opravljanjem ustavnih in zakonitih funkcij države krepiti in omogočati kar najhitrejši razvoj proizvodnih sil in samoupravnih socialističnih odnosov na vseh družbenih področjih.

S sprejemom novih ustav in s kongresi Zveze komunistov je bila dosežena velika stopnja enotnosti zavestnih socialističnih sil glede osnovnih vprašanj splošnega družbenega razvoja in razvoja samoupravnih socialističnih odnosov, kar mora omogočiti koncentracijo vseh ustvarjalnih družbenih sil za uresničevanje temeljnih ciljev razvoja. To se že kaže tudi v prvih rezultatih uresničevanja kongresnih sklepov in v prilagojevanju delovanja vseh družbenih struktur novim odnosom, ki jih narekuje Ustava. Ob tem pa je treba poudariti, da moramo doseženo enotnost čuvati, jo krepiti in z odgovornim delovanjem vseh dejavnih pravzaprav vsakodnevno v praksi tudi potrjevati.

Uresničevanje in prenašanje sprejetih stališč in sklepov v praktično življenje je danes najodgovornejša naloga vseh. To je enako pomembno za delavce v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih ali samoupravnih interesnih skupnostih in občinah, kot za vse, ki oblikujejo odločitve na ravni republike ali v federaciji. Obsežne naloge, ki so pred nami, bodo terjale maksimalne napore vseh. Pri tem je Marinc med drugim omenil, da

moramo v letošnjem letu, ki bo v družbeno-gospodarskem smislu izredno zahtevno, sprejeti nova srednjeročna plana razvoja Slovenije in Jugoslavije za obdobje 1976—1980, oblikovati moramo skupno dolgoročno razvojno politiko Jugoslavije in Slovenije in razviti ter prilagoditi celoten sistem, predvsem družbenoekonomski, novim, ustavnim rešitvam.

Za realizacijo vseh teh nalog je neobhodna usposobitev vseh družbenih subjektov, med njimi tudi republiške uprave in izvršnega sveta. Konec preteklega leta sta bila na osnovi nove Ustave sprejeta zakona o izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije in o republiških upravnih organih, ki morajo svojo razširjeno in poglobljeno odgovornost ter politično izvršilno funkcijo v vseh odgovarjajočih oblikah opravljati skupno z ostalimi strukturami družbenopolitičnega sistema in v novih družbenoekonomskih odnosih. Kljub napredku sedanje delo ne zadovoljuje v celoti, je omenil predsednik IS, ker je še preveč obremenjeno s staro prakso, ki jo narekuje obstoječa zakonodaja in dosedanja organiziranost izvršnega sveta in upravnih organov. Izvršni svet se mora še dosledneje usposobiti za delovanje kot organ nove — delegatske — skupščine. Organizirati se mora tako, da bo uspešno sodeloval in usklajeval svoje delo s samoupravnimi interesnimi skupnostmi v gospodarstvu in v družbenih dejavnostih. Posebej se mora še nadalje krepiti vloga in sodelovanje združenega dela že v iniciativnih fazah odločanja. Spremenjene odgovornejše pa so naloge tudi v odnosu do družbenopolitičnih organizacij, posebej socialistične zveze, kot fronte zavestnih samoupravnih socialističnih sil.

V zvezi s spremembami v organizaciji republiške uprave je bilo poudarjeno, da si moramo prizadevati za racionalno in smotno organizacijo republiških upravnih organov. Sedanje stanje v upravi ni najboljše, oz. ni zadovoljivo. Njena funkcija je bila družbeno in materialno podcenjena, zato je nujna njena modernizacija in kvalitetna krepitev.

NOVA ORGANIZIRANOST UPRAVE

POVZETEK OBRAZLOŽITVE PREDLOGA SPREMENB IN DOPOLNITEV SESTAVE IS SKUPŠČINE SRS

V obrazložitvi predloga sprememb in dopolnitev v sestavi izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je predsednik IS Andrej Marinc najprej poudaril, da je ob izvolitvi izvršnega sveta 9. maja lani obširneje obrazložil vsebinsko

usmeritev v delu IS, ki je v vseh bistvenih postavkah ostala ista. Medtem je bila le dopolnjena in konkretizirana s sklepi in stališči, ki jih je oblikovala Skupščina SR Slovenije. Vse to predstavlja temeljno in tudi konkretno us-

Predsednik Marinc je posebej omenil tudi ustano-vitev republiških svetov, kot skupnih posvetovalnih teles, s katerimi najodgovornejši dejavniki v republiki zagotavljajo medsebojno sodelovanje. Izvršni svet ima posebej izpostavljene naloge pri dveh svetih: svetu za vprašanja družbene ureditve in svetu za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko, v katerih tudi iz svojega sestava imenuje predsednike in po potrebi njihove namestnike.

Upošteva jo vse te spremenjene in nove naloge, je dejal Marinc, je bil pripravljen predlog kadrovskih dopolnitev v izvrš-

nem svetu. Upoštevana so bila izhodišča in kriteriji, ki sta jih glede kadrovske politike sprejela Zveza komunistov in SZDL. Med temi je predsednik IS posebej navedel odnos do delavskega razreda in do izgradnje samoupravnih socialističnih odnosov ter usposobljenost za določeno področje v okviru delitve dela znotraj izvršnega sveta. Upoštevano je bilo tudi načelo, da naj glede na prihodnje naloge sodeluje več operativnih kadrov iz neposredne družbene prakse ter načelo regionalne zastopanosti, čeprav to ni bil odločilni kriterij za sestavo izvršnega sveta.

SESTAVA IZVRŠNEGA SVETA SKUPŠČINE SRS

predsednik: Andrej Marinc
podpredsednik: Roman Albreht

Rudi Čačinovič
Zvone Dragan
dr. Avguštin Lah

člani:
Mihael Butara, republiški sekretar za ljudsko obrambo

dr. Anton Fazarinc, predsednik republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo

Pavel Gantar, republiški sekretar za delo

Livij Jakomin, predsednik republiškega komiteja za promet in zveze

Ivo Klemenčič, republiški sekretar za industrijo

Vlado Klemenčič, Štefan Korošec, predsednik republiškega komiteja za tržišče in cene

Marjan Lenarčič, predsednik republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov

Miran Mejak, Boris Mikoš, republiški sekretar za urbanizem

Eva Naglič, republiški sekretar za pravosodje, organizacijo uprave in proračun

Marjan Orožen, republiški sekretar za notranje zadeve

Marjan Osolnik, republiški sekretar za mednarodno sodelovanje

dr. Milan Osredkar, predsednik republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost

Milica Ozbič, republiški sekretar za finance

Drago Petrovič, predsednik republiškega komiteja za energetiko

Miloš Šulin, Andrej Ujčič, predsednik republiškega komiteja za kulturo

Ela Ulrih, predsednik republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje

Jože Zakonjšek, predsednik republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem

Milovan Zidar, republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

DELNI PREMİK NORMATIVNE DEJAVNOSTI PO NOVI USTAVI SR SLOVENIJE

Za delo v Skupščini SRS, ki se nanaša na opredelitev zakonodajne politike republike v skupščinskem sistemu in na razmejitev zakonodajnih pristojnosti med nosilci zakonodajnih dejavnosti v republiki, je Sekretariat za zakonodajo Izvršnega sveta skupščine SRS pripravil gradivo za razpravo v telesih

skupščine. Objavljamo nekaj poglobitvenih misli iz tega gradiva:

Problem razporeditve nORMATIVNE dejavnosti med organi družbenopolitičnih skupnosti je pri nas vedno zbujal veliko zanimanja tako pri praktičnih kakor tudi pri teoretičnih. To je razumljivo, če upoštevamo, da je nORMATIV-

na dejavnost eno izmed najpomembnejših sredstev za vodenje politike, s tem pa tudi eno izmed najpomembnejših sredstev za uveljavljanje politične moči. V sistemu, ki se gradi po načelih enotnosti oblasti, zlasti pa v skupščinskem sistemu, v katerem naj pride tudi v državni organizmi do izraza ideja samoupravljanja, je izredno pomembno, kako je razporejena nORMATIVNA dejavnost med organi družbenopolitičnih skupnosti. Po doslej izoblikovanem konceptu skupščinskega sistema naj bi bila ta dejavnost koncentrirana v skupščinah. Problem pa je v stopnji te koncentracije. Za ustavno obdobje po ustavi iz leta 1963. je značilna težnja, da se doseže čim višja mogoča stopnja te koncentracije. Ta težnja se je uveljavljala v zakonodaji pa tudi v siceršnjem praktičnem delu skupščin — zlasti v republikah in v federaciji (manj pa v občinah):

Po drugi strani pa je značilno, da je bila v SR Sloveniji na politični ravni v zadnjem času ponovno postavljena zahteva, da se Skupščina SR Slovenije v določeni meri razbremenijo nORMATIVNE dejavnosti v korist izvršnega sveta in republiške uprave.

Tretjo premiso v obravnavani problematiki pa predstavljajo nove ustavne spremembe, ki vnašajo v dosedanje smer razvoja pomemben preokret: izvršni sveti so ponovno dobili širša pooblastila za izdajanje izvršilnih predpisov. Nova ustava iz leta 1974 je prevzela amandmajske ureditve. Ustava SRS pa je storila še korak naprej; podobno kot za Izvršni svet je odpravila omejitve za izdajanje izvršilnih predpisov tudi za organe republiške uprave republiški funkcionarji, ki vodijo delo republiških upravnih organov, lahko izdajajo pravilnike, odredbe in navodila za izvrševanje zakonov in drugih predpisov — brez posebnega pooblastila. Ta korak v ustavi SR Slovenije je toliko pomembnejši, ker je ostal osamljen; niti federacija pa tudi nobena izmed jugoslovanskih republik ni sprejela take ustavne norme.

Očitno je, da so s tem na ustavni ravni prišle do izraza spredaj navedene politične težnje za razbremenjevanje zakonodaje v korist izvršilnih in upravnih predpisov.

Na teh izhodiščih pa se postavlja vrsta vprašanj, in sicer tako teoretične kakor tudi praktične narave. Gotovo

je, da se lahko postavi načelno in teoretično vprašanje, ali navedena nova ustavna ureditev ne pomeni odmika od načel naše politične ureditve, zlasti od načel skupščinskega sistema. Drugo pa so problemi praktične zakonodaje in druge nORMATIVNE dejavnosti, ki jih lahko strnem v vprašanje: do kam gre lahko v praksi premik v razdelitvi nORMATIVNE funkcije v dimenzijah novega ustavnega okvira?

II.

Primat skupščine ni bil dosežen prek noči, ampak v razvojnih fazah, ki jih označujejo spremembe ustave ob znanih letnicah 1946, 1953, 1963, 1971 (ustavni amandmaji) in 1974. Vse do leta 1953 smo imeli tudi pri nas — na zvezni in republiški ravni — vladno kot organ, ki je dejansko v največji meri vodil državno politiko, podobno kot je to v sistemih, ki so urejeni po načelih o delitvi oblasti. Jugoslovanska vlada je takrat razpolagala tudi s širokimi nORMATIVnimi pooblastili, praktično istimi kot skupščina, vendar s tem, da jih je še bolj intenzivno uporabljala. V prvi jugoslovanski ustavi (1946) je bila možna tudi delegacija zakonodajne funkcije na vladno. Vlada je na podlagi generalnih pooblastil skupščine izdajala uredebe z zakonsko močjo, s katerimi je urejala družbene odnose, predvsem pa odnose na področju ekonomskega sistema. Uredbe z zakonsko močjo so morale biti sicer potrjene v skupščini, vendar je bila to v glavnem formalnost.¹ Mirno lahko rečemo, da je v tem času kreirala jugoslovanski zakonodajni sistem zvezna vlada in ne zvezna skupščina. (Republiška zakonodaja je imela v tem času še relativno malo pomembno vlogo.)

Z ustavnim zakonom iz leta 1953 je bila napravljena v razmestitvi moči med organi družbenopolitičnih skupnosti pomembna preokretnica. Najprej že v sami organizacijski strukturi z odpravo vlade, z vzpostavitev nove politično-izvršilne funkcije, za katero so bili formirani novi politično-izvršilni organi

¹ Po podatkih P. N'količa v n'ezovem delu »Skupščinski sistem«. Bgd., 1973, str. 60 je zvezna vlada v obdobju od leta 1946 do 1950 izdala 345 uredb z zakonsko močjo. Zvezna skupščina pa je v tem času vse te uredebe brez izjeme potrdila; v istem času je Zvezna skupščina izdala 105 zakonov in 42 delnih sprememb oziroma dopolnitev zakonov.

— izvršni sveti; ti naj bi delovali kot »podaljšana roka« skupščine. Uprava je bila kot izrazito strokovno-tehnična funkcija ločena od izvršnih svetov. Skupščina je dobila vse pristojnosti, da bi ji bil lahko zagotovljen primat nad organi družbenopolitične skupnosti; normativna funkcija je bila koncentrirana v skupščini. Delegacija zakonodajne funkcije na izvršni svet po ustavnem zakonu ni bila mogoča. Vendar pa je bila glede tega že z zakonom za izvedbo ustavnega zakona napravljena izjema; Zvezni izvršni svet je bil pooblaščen, da do začetka dela nove skupščine (kar je trajalo skoraj eno leto) še naprej izdaja uredbе z zakonsko močjo, razen tega pa je bil tudi še potem v Zvezni skupščini pooblaščen, da izdaja uredbе z zakonsko močjo na področju gospodarstva in financ, kjer je bilo treba takrat na hitro roko vzpostaviti nov ekonomsko-finančni instrumentarij.² Seveda ta praksa ni bila v skladu z načeli ustavnega zakona o vlogi skupščine v skupščinskem sistemu. Navedena pooblastila — čeprav izjemna — so poleg še nekaterih drugih okoliščin v tem času močno poudarjale vlogo Zveznega izvršnega sveta in ga v precejšnji meri še zmeraj postavljale v položaj stare vlade.

Upravni organi — državni sekretariati — so bili po ustavi pooblašчени za izdajanje pravilnikov, odredb in navodil za izvrševanje uredb in drugih predpisov izvršnega sveta, za izvrševanje zakonov pa le na podlagi posebnega zakonskega pooblastila. Ti predpisi so morali biti seveda v skladu ne le z zakoni, pač pa tudi z uredbami in drugimi predpisi izvršnega sveta. Upravni organi s svojimi predpisi niso mogli ustanavljati pravic ali obveznosti za občane ali organizacije, ki ne bi bile utemeljene v zakonu.

V naslednjem ustavnem obdobju z uveljavitvijo ustave iz leta 1963 pa je prišlo do maksimalne koncentracije normativne funkcije v skupščini, in sicer ne le po ustavi, pač pa tudi dejansko. Brezizjemno je bila odpravljena možnost, da se kateri-

koli organ izven skupščine meša v zakonodajno funkcijo, kakor tudi, da katerikoli drugi organ s predpisi ureja zadeve brez izrecnega zakonskega pooblastila. To je veljalo tudi za izvršni svet — zvezni in republiki. To je seveda pomenilo veliko razširitev normativne dejavnosti v skupščinah in istočasno veliko zorenje te dejavnosti v izvršnih svetih in upravnih organih.³ Premik v korist skupščine pa ni očiten zgolj iz števil, ampak še bolj iz obsežnosti vsebine predpisov in njene narave. Še jasnejši pa je bil premik v republikah, in sicer zlasti v letih 1972 in 1973, ko so po zveznih ustavnih amandmajih prešli na republike obširni kompleks normativnega urejanja.⁴

Kulminacijo naporov, da se v skupščini koncentrirata normativna dejavnost, ne zgolj formalno, ampak tudi vsebinsko, vidimo nadalje v prizadevanjih, ki so se pojavila v drugi polovici ustavnega obdobja po ustavi iz leta 1963, in ki so bila v tem, da se skupščina izogne tudi vplivu izvršilne oziroma upravne funkcije v zvezi s sprejemanjem zakonov in drugih splošnih aktov; kajti ogromno večino zakonov in drugih splošnih aktov je v skupščini še naprej predlagal izvršni svet; to pa je seveda pomenilo biti v navzkrižju z idejo o skupščin-

skem sistemu. Skupščina naj bi zato sama pripravljala zakone in druge predpise, ki jih izdaja. Prizadevanja za osamosvojitve skupščine, da bi postala sama tudi glavni iniciator politike zakonov, je podprla tudi teorija, ki je videla glavno pomanjkljivost pri uveljavljanju skupščinskega sistema v še vedno premočni vlogi izvršnega sveta kot dejanskega iniciatorja politike in zakonodaje.

V skupščinah samih so bili v ta namen ustanovljeni številni odbori in komisije, ki naj bi bili nosilci zakonodajne oziroma politične iniciative. V skupščinah se je začel tudi proces določene preobrazbe predstavnškega telesa samega v delovna telesa izvršilno-upravnega tipa; skupščine so se obdale z obširnim profesionalnim aparatom, obenem pa se je v določeni meri profesionaliziralo samo poslansko delo.⁵ V Zvezni skupščini je bil formiran poseben sekretariat za zakonodajo — poleg podobnega sekretariata v Zveznem izvršnem svetu; razen tega je bilo formiranih v vseh skupščinah veliko število različnih strokovnih komisij, sestavljenih iz poslancev in zunanjih strokovnjakov, ki naj bi neposredno pripravljale zakone na posameznih področjih zaradi usklajevanja z ustavnimi amandmaji. Delo teh komisij ni pokazalo posebnih uspehov. Tudi sicer težišča predlagalne funkcije ni bilo mogoče prenesti v skupščino; osnovni predlagatelj zakonov je ostal še naprej izvršni svet.

III.

Koncept opisane fizionomije skupščinskega sistema je očitno prihajal v nasprotje z zahtevami sodobnega vodenja države oziroma družbe, za katero je značilno hitro odvijanje pogosto nepredvidljivih dogodkov, znotraj in zunaj države; v takšnih razmerah pa je potrebno hitro, elastično in učinkovito reagiranje. Tudi v jugoslovanskem primeru se je pokazalo, da takim zahtevam ne more sproti odgovarjati neposredno skupščina, ker za to ni usposobljena niti tehnično niti strokovno, in zlasti, ker to ni v skladu z njeno vlogo v sistemu organov družbenopolitične skupnosti. Take naloge lahko uspešno opravlja le ožje izvršilno telo z ustreznimi pooblastili in seveda z ustrezno odgovornostjo pred skupščino. Potrebe in zahteve v praksi so bile

tako prepričljive, da je bila že z ustavnimi amandmaji iz leta 1971, kot smo že rekli, odpravljena dosedanja omejena izvršilna klavzula za Zvezni izvršni svet glede izdajanja predpisov. Dejansko je bila toga ureditev glede normativnih pooblastil Zveznega izvršnega sveta v praksi na prav eksplozivni način prebita celo že pred ustavnimi amandmaji, ko je dobil Zvezni izvršni svet koncem leta 1970 v Zvezni skupščini izjemno pooblastilo, da do 30. 4. 1971 sprejema določene ukrepe zaradi stabilizacije gospodarstva. To je bilo časovno in vsebinsko omejeno pooblastilo, vendar pa je na njegovi podlagi Zvezni izvršni svet z uredbami ponovno urejal zakonsko materijo.⁶

Stvari so se torej premaknile same po sebi po sili razmer, in kar je značilno, v nasprotju s tezami teorije, ki so temeljile na določenem pojmovanju skupščinskega sistema. Zato se lahko postavi vprašanje, kako je moglo priti do tolikšnega razkoraka med teorijo in politiko; in sicer do razkoraka, ki je lahko samo še večji, če imamo pred očmi že navedene zahteve v SR Sloveniji in še posebej že uveljavljene določbe ustave SR Slovenije, ki odpirajo vrata za širše normativno urejanje tudi v republiki upravi.

V skladu z vlogo skupščine družbenopolitične skupnosti je, da odloča na najvišji ravni o ciljih oziroma o politiki družbenopolitične skupnosti, da se omejuje na najbolj bistvena splošna in načelna vprašanja, ki pomenijo določanje politike; ni pa v skladu z njeno vlogo, da se spušča v podrobnosti operativnega izvrševanja politike. Ne samo, da to ni njena stvar; za to ni niti strokovno usposobljena niti ustrezno opremljena, pa tudi metode njenega dela so specifične (razpravljanje in odločanje na sejah) in v ničemer prilagojene zahtevam na strokovni in izvršilni ravni upravljanja.⁷ Zato tudi zakoni in drugi splošni akti, ki jih sprejemajo skupščine, ne bi smeli vsebovati tehničnih in drugih izvršilnih podrobnosti, pač pa bi se morali omejevati na bistvene temelj-

² Po podatkih P. Nikolčiča (str. 62) je Zvezni izvršni svet v letih 1963 in naslednjih letih izdal še preko 80 uredb z zakonsko močjo.

³ Skupščina SR Slovenije zadnjega sklica je npr. imela pred novo ustavo iz leta 1974 v svojem okviru že 21 profesionalnih poslancev; podobno je bilo v vseh republikah in še v večji meri tudi v Zvezni skupščini.

⁶ Zvezni izvršni svet je na podlagi tega pooblastila izdal uredbе o prometnem davku, o uvedbi dodatnih obresti na hranilne vloge, o odločitvi plačevanja anuitet, o kreditih itd.

ne probleme urejanja družbenih odnosov. Tehnične podrobnosti reševanja spadajo v izvršilne in upravne predpise. To je natanko tisto, kar je zahtevala že omenjena resolucija o temeljnih zakonodajne politike Skupščine SR Slovenije iz leta 1969.⁷

S samim tem pa je operativna izvršilna problematika politične in strokovno-tehnične narave že pomaknjena na pravo mesto, na izvršilno oziroma upravno raven — v Izvršni svet oziroma v organe republike uprave. Seveda to ne bi bilo dovolj ob dosedanjih pravnih pogojih, ko je veljala za te organe striktna omejitev za izdajanje izvršilnih oziroma upravnih predpisov; s tem bi prišli »iz dežja pod kapo«. Prenos normativne materije izvršilne oziroma upravne narave na izvršilne oziroma upravne organe je sam po sebi zahteval, da se zagotove tudi ustrezna pravna pooblastila, da lahko ti organi ukrepajo, kadar presodijo, da je treba ukrepati zaradi zagotovitve v skupščini določene politike na ustreznem področju. To je zlasti pomembno za politično-izvršilno raven, ki je v bistvu še vedno politična, vendar pa obenem operativna, ker se v njenem okviru splošna načela preoblikujejo v konkretno politiko izvajanja. Politično-izvršilna funkcija je že po svoji naravi težko pravno omejljiva, ker mora biti iz-

razito gibčna in elastična, da lahko v vsakem hipu ustrezno reagira na hitre spremembe v sodobnih družbenih razmerah.

Še pomembnejši pa je drug razlog, ki velja v enaki meri za Izvršni svet, kot za republiko upravo, in sicer razlog njune povečane odgovornosti za stanje na ustreznih družbenih področjih v razmerah, ko prevzemajo velik del izvrševanja zakonov in politike nase samoupravne interesne skupnosti.

Kajti s tem nastaja nova struktura, prek katere teče proces upravljanja družbeno-političnih skupnosti. V njej se v velikem obsegu uveljavlja ideja samoupravljanja tudi na izvršilni oziroma upravni liniji in ne zgolj v skupščinah. V tej novi strukturi se neposredno vključujejo v proces izvajanja politike in zakonov tudi samoupravni organizmi — zlasti samoupravne interesne skupnosti. Težišče upravljanja ni več — tudi ideološko gledano — tako izrazito na skupščini kot doslej. To je gotovo bistvena razširitev pojmovanja »skupščinskega sistema«, ki pa se dejansko toliko odmika od dosedanjega pojmovanja, da se postavlja vprašanje ustreznosti tega pojma sploh; nastaja nov sistem, ki terja najbrž tudi novo terminološko opredelitev.

Toda stvari ne bi smeli gledati samo z vidika strukture (to delamo pri nas preveč pogosto), ampak predvsem z vidika funkcioniranja, to je z vidika procesa upravljanja; kajti v družbenih sistemih je struktura funkcija upravljanja in ne narobe. Samo pri tako postavljeni odvisnosti pojmov lahko govorimo o načelih znanstvene organizacije dela. Ustavne rešitve nalagajo v tej smeri določene obveznosti. Tako Izvršni svet kakor tudi republiški upravni organi so po ustavi odgovorni pred Skupščino SR Slovenije za stanje na ustreznih družbenih področjih, ne glede na to, kdo neposredno izvršuje zakone oziroma politiko. Zato je, po naši oceni, najbolj alergicna točka celotnega procesa upravljanja po novem stanju v republiky prav na mestu povezave med Izvršnim svetom in samoupravnimi interesnimi skupnostmi

oziroma na mestu povezave med republiškimi upravnimi organi in samoupravnimi interesnimi skupnostmi.⁸ Problem je v heterogenosti organov oziroma organizacij, ki se vežejo pri izvajanju istih nalog; izvajanje zakonov in politike je treba zagotoviti, ne da bi postavljali samoupravne interesne skupnosti v položaj podrejene uprave. Obstoji nevarnost, da bi prihajalo na teh mestih spajanja do prekinjanja ali vsaj do oženja komunikacijskih kanalov za pretok informacij, in sicer tako v smeri izvrševanja kakor tudi v obratni smeri feed-backa, kar bi zelo težkočilo izvajanje v skupščini določene politike. Nova ustavna pooblastila Izvršnega sveta in republiških upravnih organov za izdajanje izvršilnih predpisov utegnejo imeti pomembno vlogo dodatnega regulatorja na tej liniji, vsaj v smeri izvrševanja; hkrati pomenijo ta pooblastila možnost vnašanja dodatnega impulza v krogotok informacijsko-upravljalškega procesa v republiky.

Praksa bo zelo kmalu pokazala, kako bo stekel proces upravljanja po novih komunikacijskih kanalih; nekateri pojavi so že vidni — pozitivni in negativni. Morda je še prekmalu za njihovo objektivno analizo. Problem, ki jih bo v tej zvezi še treba reševati, ne bodo niti enostavni in morda tudi ne lahko razumljivi.

V.

Glede same pravne narave izvršilnih oziroma upravnih predpisov po novi ustavi ni sprememb; spremembe bodo torej le v »količinskem« smislu, se pravi: teh predpisov bo več in bodo lahko tudi vsebinsko tehtnejši.

Predvsem bo morala pridobiti na pomenu uporaba uredbe izvršnega sveta; ne samo po pogostnosti uporabe, pač pa tudi vsebinsko, ker bo lahko Izvršni svet z uredbami dopolnjeval načelne in splošne zakonske norme, ne zgolj v tehničnem smislu, pač pa tudi v vsebinskem. Seveda pa z uredbo ne bo mogoče originarno urejati družbenih odnosov, kar pomeni brez predhodnega zakonskega temelja; z drugimi besedami: to ne bodo uredbe z zakonsko močjo, kajti s takimi uredbami bi resnično negirali skupščinski sistem.

Glede predpisov republiških upravnih organov velja slejkoprej njihova omejitev

na strokovno-tehnično razčlenjevanje zakonov oziroma predpisov izvršnega sveta. Doslej veljavno načelo, po katerem se z upravnimi predpisi ne morejo urejati družbeni odnosi, kar pomeni, da se ne morejo z njimi predpisovati pravice ali obveznosti občanov oziroma samoupravnih organizacij, ima posredno svojo utemeljitev tudi v novi republiški ustavi, in sicer v ustavnem načelu, po katerem smejo upravni organi nalagati samoupravnim organizacijam obveznosti samo, če so z zakonom za to izrecno pooblašteni; to pomeni, da v upravnih predpisih ne more biti temelja za nalaganje obveznosti (ali predpisovanje pravice). To načelo vsekakor velja za predpise, ki bi bili izdani brez izrecnega pooblastila v zakonu. Skupščina pa bi v posameznem primeru lahko pooblastila republiški upravni organ, da s svojim predpisom naloži tudi določene obveznosti, in da izvrševanje teh obveznosti tudi sankcionira za primer kršitve (prekrški). Ta možnost je utemeljena z drugim ustavnim načelom, po katerem upravni organi izdajajo izvršilne predpise in v njih v skladu z zakonom določajo sankcije. Taka ureditev omogoča, da prepušči skupščina urejanje pretežno tehničnih vprašanj, ki pa se lahko tičejo tudi samoupravnih organizacij (in občanov), z ustrežno široko pooblastitvijo blanketno normo, ki vsebuje tako pooblastilo za predpisovanje obveznosti kakor tudi sankcij za njihovo izvrševanje. Sicer pa so s spremembami in dopolnitvami republiškega zakona o prekrških (Uradni list SRS, št. 16/74) dobili tudi republiški upravni organi generalno pooblastilo, da s svojimi izvršilnimi predpisi določajo prekrške in kazni zanje. Brez take možnosti bi na mnogih področjih ne bilo mogoče izločiti iz zakonov strokovno-tehnične materije v smislu težnje za obravnavani novi »profil« republiške zakonodaje v SR Sloveniji.

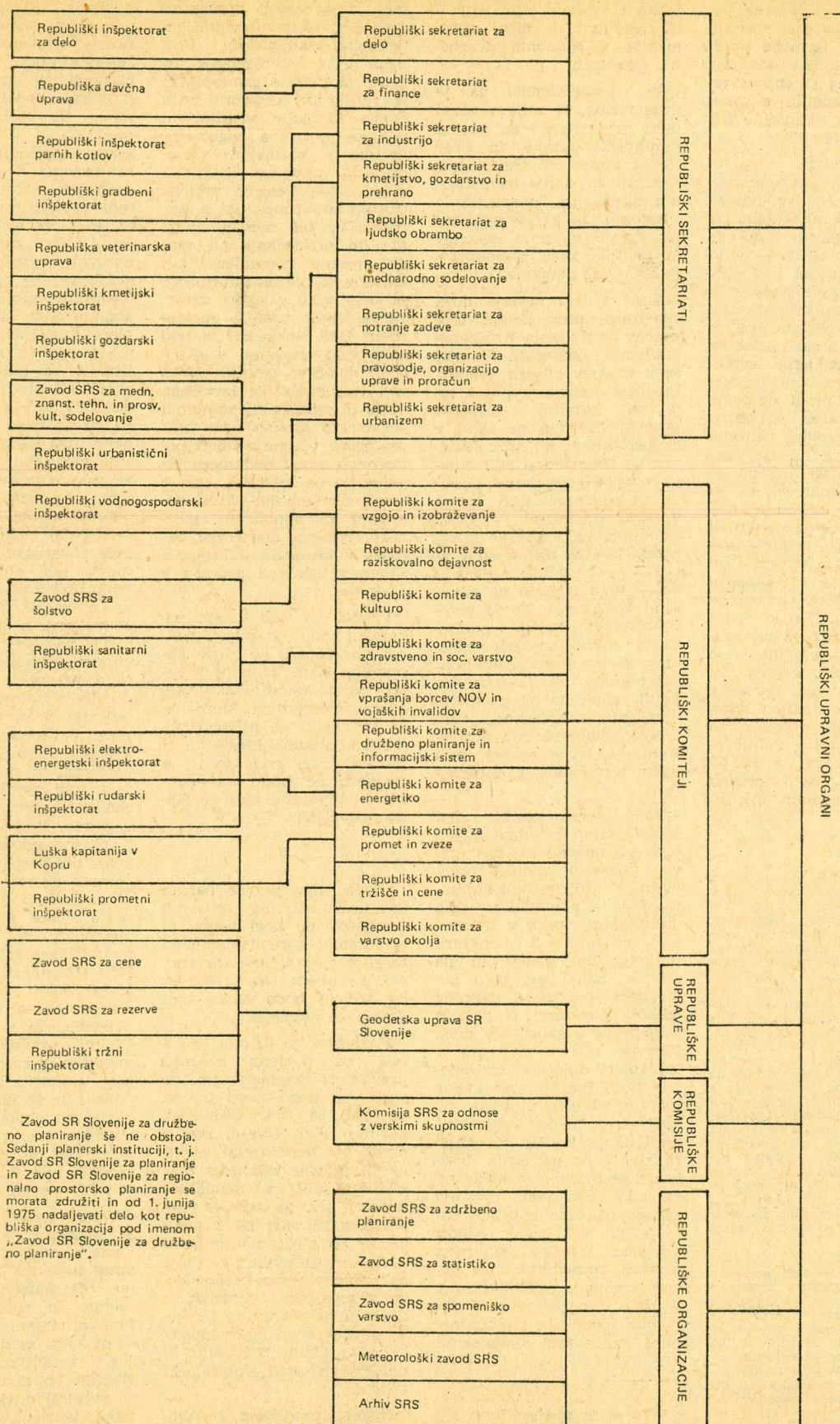
V novi ustavi SR Slovenije je vsekakor postavljen nov okvir za porazdelitev normativne materije med Skupščino SR Slovenije, Izvršnim svetom in republiškimi upravnimi organi in s tem tudi možnost za drugačen »profil« republiške zakonodaje. Kakšen bo dejanski premik, je v celoti odvisno od praktičnih konceptov, ki se bodo izoblikovali glede tega vprašanja v republiky.

⁷ Zato ni čudno, da je bil v samih skupščinah vedno odpor proti takemu delu; zlasti je bilo to očitno v občinskih skupščinah, ki so bile (in so deloma še) prav tako zasute z reševanjem tekočih vprašanj izvršilne narave. Problem razoremenjevanja občinskih skupščin se je doslej že dvakrat reševal celo z zakonsko intervencijo; občinske skupščine so bile pooblašene ze z zakonom za izvedbo ustave iz l. 1963 (17. člen), da lahko prenesejo določene zadeve na svoje svete; drugič pa so bile podobno pooblašene s posebnim zveznim in pozneje tudi z republiškim zakonom o pooblastitvi občinskih skupščin (Uradni list SFRJ št. 28/68, Ur. l. SRS št. 11/69), da lahko prenesejo posamezne zadeve na svoje svete in upravne organe. V republiky in federaciji pa je šel razvoj, kot smo videli, drugo pot, in sicer v smer profesionalizacije same skupščine.

⁸ V tej smeri je tudi dejansko že stekla zakonodajna praksa v SR Sloveniji — vsaj kolikor gre za izločanje strokovno-tehnične materije iz zakonskih besedil; še vedno pa se v zakonih dajejo številna izvršilna pooblastila sami skupščini (dajanje raznih soglasij k aktom samoupravnih organizacij, izdajanje zakonov ali odlokov za izvršitev drugih zakonov (zlasti na področju davkov, razpolaganja s finančnimi sredstvi itd.).

⁹ To se je posebno jasno pokazalo pri pripravi novega zakona o izvršnem svetu ter zakona o republiških upravnih organih.

ORGANIZACIJSKA SHEMA REPUBLIŠKE UPRAVE

Gradivo je bilo oddano v tiskarno 12. I. 1975

Izdaja: Skupščina SR Slovenije; uredniški odbor: Janko Česnik, Marko Herman, Darko Marin, Jože Pacek, dr. France Petrič, Franjo Turk, Jernej Vrhunec, Janez Zajc in Beno Zupancić (predsednik); glavni urednik: Darko Marin; odgovorni urednik: Zoran Lenard; tisk: CGP Delo.